

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Poul Kjeldgaard

**GARTNER I THISTED
NIELS CHR. PEDERSEN**

Viborg 1980

FREDERIKSBERG KOMMUNES
BIBLIOTEKER

ANER OG ANDRE SLÆGTNINGE TIL C.P.R. NR. 04 04 24 - 1559

H Æ F T E 2

GARTNER I THISTED NIELS CHR. PEDERSEN

GENEALOGISK SAMLING

81 25875

Poul Kjeldgård

Viborg, 1980

<u>INDHOLDSFORTEGNELSE</u>	side:
Indledning	3
OLDEFORÆLDRE:	
8/5 Peder Chr. Nielsen	5
6/6 Inger Kirstine Badstue	7
8/7 Johannes Petterson	8
8/8 Karen Marie Nielsdatter	11
BEDSTEFORÆLDRE:	
4/3 Niels Chr. Pedersen og 4/4 Ane Marie Petterson	15
Barndom og ungdom i Østerild	15
10 år i Hov	16
Flytning til Thisted	20
Livet på Australiasminde i årene omkring 1. verdenskrig	21
Axel og Anker i København. Breve hjemmefra	25
Ane Marie	29
De unge på Australiasminde	29
Dagmar	30
Johannes og Anker. To gartnere	32
Gartneriudsalget "Danmark"	36
Ankers sidste rejse	38
Gudrun	39
Ingeborg	40
Axel	41
Harald	41
Niels bliver enkemand	42
Børnebørn	43
Min bedstefar	44
INGEBORG LARSEN OM SINE FORÆLDRE OG BEDSTEFORÆLDRE	47
Farfar, Peder Chr. Nielsen i Østerild. Farmor, Inger Kirstine Badstue. Morfar, Johannes Petterson. Mormor, Karen Marie Nielsdatter. Fars og mors ungdom i Østerild. Tiden i Hov. Far og mor, tiden i Thisted. Far som enke- mand. Min bror Peder. Kirken. Højskolen. Fars og mors skoleideer. Fars søskende. Mors halvsøster Karen Marie. Niels Gravesen.	
ANETAVLER	67
EFTERSLÆGTSTAVLE	73
Forsidebillede: Eshøj plantage	

INDLEDNING TIL HÆFTE 2

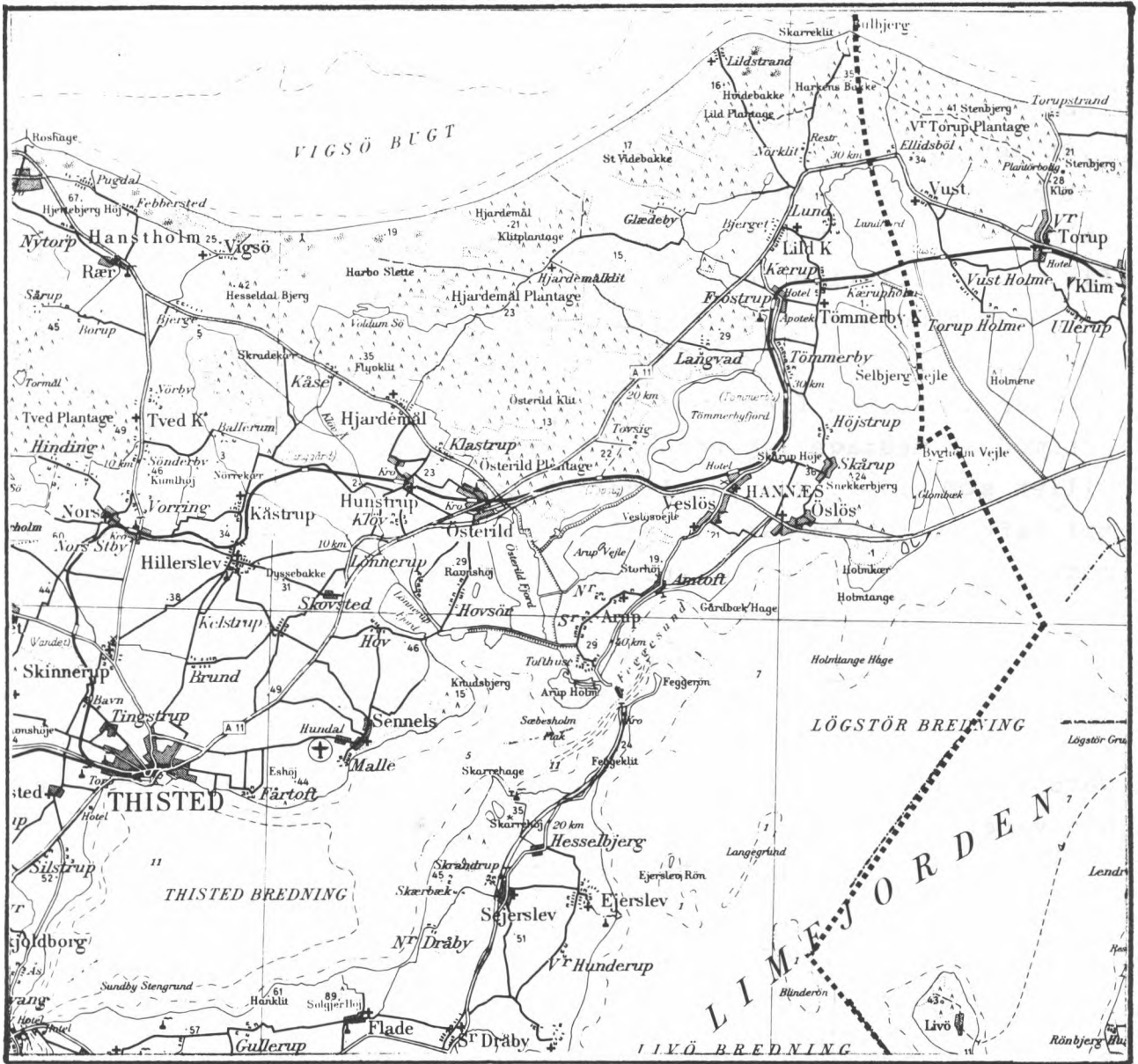
I 1972 forelå som første resultat af min slægtsforskning hæfte I, Slægtninge i V. Hanherred. Det meget lille oplag blev fordelt mellem familiemedlemmer, biblioteker og enkelte andre. Hæftet indeholdt primært oplysninger om min oldemor Inger Kirstine Badstue og hendes forfædre. For de øvrige tre oldeforældre på mødrenes side har jeg ikke foretaget så dybtgående arkivstudier, men her er så interessante opgaver at løse for en eller anden, som måtte fatte lyst dertil.

I nærværende hæfte omtales mine oldeforældre og bedsteforældre på mødrenes side med hovedvægten lagt på en skildring af min morfars Niels Christian Pedersen.

Min nu afdøde moster, Ingeborg Larsen, har i en række samtaler fortalt om sine forældre. Jeg har fundet det rigtigst ikke at indarbejde de herved fremkomne oplysninger i min beskrivelse, men derimod at medtage Ingeborgs personligt prægede beskrivelse af familien som bilag. Som yderligere bilag er medtaget uddrag af den til hæfte I hørende anetavle lige som der i en efterslægtstavle er medtaget kortfattede oplysninger om efterkommere efter Ane Marie og Niels Chr. Pedersen.

Som kildemateriale har været anvendt oplysninger fremskaffet ved samtaler, arkiv- og biblioteksbesøg, læsning af breve m.m. F.s.v. angår landsarkivet i Viborg er der for enkelte oplysningers vedkommende ved fodnoter henvist til hvilke arkivalier, der har været anvendt. I fodnoterne er angivet betegnelser i overensstemmelse med landsarkivets registrering.

G 63	angiver	Kjølbygård godsarkiv
B 33 D	angiver	Justitsarkiv for Hillerslev - Hundborg Herred
B 2	angiver	Thisted amts arkiv

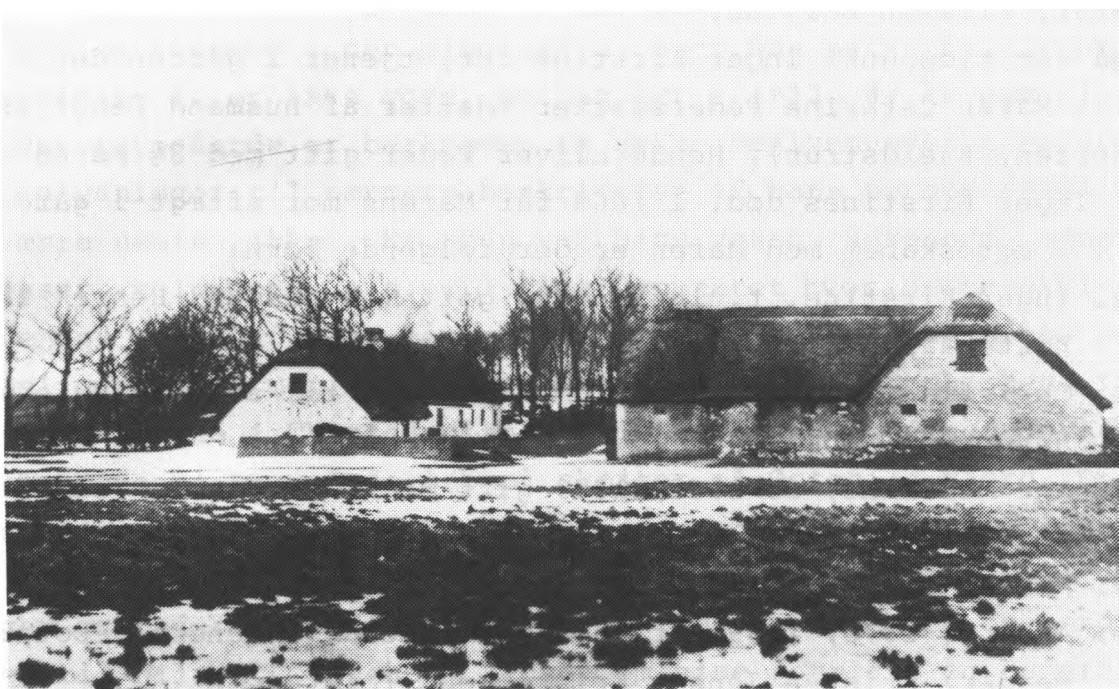
1:200.000

OLDEFORÆLDRE.

8/5 Peder Christian Nielsen (1830 - 1913).

Peder Christian Nielsen blev født 1830 i Østerild Sønderby i en gård, som hans farfar i 1775 havde fået i fæste, men som senere var overgået til selveje.

Gården hørte oprindeligt under Kjølbygård gods, og farfaderen Mads Christensen Fuglsang skulle svare i landgilde 12 rigsdaler og 4 mark. Med hensyn til hoveri på Kjølbygård er i fæstebrevet

PEDER CHR. NIELSENS GÅRD. På billedet ses resterne af den . plantning, som sønnen Niels Chr. Pedersen lavede i forbindelse med sin første planteskole (se side 52). Der er nu opført nye bygninger på ejendommen.

anført, at der, når det forlangtes af husbonden, årlig skulle forrettes 4 å 5 spanddages og 4 å 5 gangdages arbejde (1). Til en spanddag skulle stilles et hestespand samt en køresvend. En gangdag var en karls eller en piges arbejde en dag på herregården.

(1) G 63 - 1

Peders forældre Niels Madsen og Kirsten Mikkelsdatter bliver gift i 1814. De får børnene Ane Magrethe, Mikkkel, Jens og endelig i 1830 min oldefar Peder Christian.

Peder overtager 1850 i en alder af kun 20 år faderens gård. Købesummen fastsættes til 1156 rdl. og det fastsættes i skødet, at faderen skal have aftægt i gården (2).

11. april 1851 bliver Peder gift med Inger Kirstine Badstue. De får 7 børn, hvoraf de 4 dør som små. Sønnen Lars Christian voksede op og rejste til Amerika, hvor han - så vidt vides - døde i ung alder. Tilbage var derefter datteren Marie, født 1857 og sønnen Niels Christian, født 1861, min morfar.

14 dage efter at Niels Christian er født, dør hans mor. Ved skifteforretningen møder møller Andreas Nielsen fra Morup Mølle som værge for de umyndige børn (3). Mølleren er gift med deres moster, Kirsten Badstue.

På det tidspunkt Inger Kirstine dør, tjener i gården den 23-årige Maren Cathrine Pedersdatter (datter af husmand Peder Kr. Pedersen, Kjeldstrup). Hende bliver Peder gift med 3½ måned efter Inger Kirstines død. I 1869 får Marens mor aftægt i gården (4). I ægteskabet med Maren er der følgende børn:

- a. Inger Kirstine, f. 1862, 1883 gift med husmand Henrik Ibsen Kortegaard, Kløv kær.
- b. Christian, f. 1864. Han kommer senere til at bo i Refs ved Hurup.
- c. Ane Micaline, f. 1866, 1889 gift med Lars Jensen (senere fisker i Thisted).
- d. Marie, f. 1868. Død 15 år gammel.
- e. Ane, f. 1870, 1889 gift med tjenestekarl (senere depotarbejder) Kristen Jensen Kristensen, Thisted.
- f. Kristiane, f. 1873, 1898 gift med husmand Dusenius Larsen, Østerild Kjær.
- g. Laura, f. 1875, 1898 gift med gårdmand Jens Kristensen Damsgaard.
- h. Grethe, f. 1876, 1896 gift med Lars Kristian Jensen, Hovsør.
- i. Lars Christian, f. 1879. Han bliver gift med Marie Bertelsen, og han overtager 1903 faderens ejendom for 5.900 kr. (5)

(2) B 33 D - 105, side 462b

(3) B 33 D - 314, side 102

(4) B 33 D - 111, side 324

(5) B 33 D - 123 B, side 823b

I 1893 dør Maren, og Peder, der nu er 63 år, bliver påny enke-
mand. Han driver selv gården videre indtil 1903, hvor sønnen Lars
- nu 24 år gammel - overtager ejendommen. Ved overdragelse af ej-
endommen til sønnen får Peder lige som i sin tid faderen aftægt i
den gård, hvor han er født og har levet hele sit liv. Han får imid-
lertid ikke lov til at ende sine dage, uden at der sker yderligere
og sørgelige begivenheder.

I 1911 bliver Lars alvorligt syg. Han bliver indlagt på Rigshos-
pitalet i København, hvor han imidlertid dør d. 19. september. For-
inden (d. 6. juni) underskriver Lars og hans hustru Marie testamen-
te, hvorefter den længstlevende skal være eneste arving (6). Efter
Lars' død kommer gården så til at tilhøre svigerdatteren, som snart
efter gifter sig med Jacob Christian Lukassen. Ved tinglysning af
vielsesattesten får Lukassen overdraget ejendommen. For Peder er
forholdene nu væsentligt ændrede, og på en måde så han nu føler
sig som en fremmed i den slægtsgård, hvor han hele sit liv har boet.
Hans sidste år er ikke gode, og han dør i 1913, 83 år gammel.

I det foregående er beskrevet en række begivenheder i Peders liv,
men oplysninger til nærmere beskrivelse af hans person foreligger
desværre næsten ikke. Hvordan var hans væsen, udseende, evner, in-
teresser, holdninger o.s.v.? På tidspunktet hvor dette skrives le-
ver endnu nogle af hans børnebørn, men de kan kun huske ham som
gammel mand. Min mor har i sin tid fortalt, at børnebørnene fra
Australiasminde i Thisted ofte gjorde besøg hos bedstefaderen, og
hun huskede bl.a., at de løb på skøjter på Østerild Fjord. Forhen-
værende minister Kresten Damsgaard, der er dattersøn af Peder, hus-
ker ham som meget gammel mand med rundt kindskæg. De fleste oplys-
ninger om Peder er meddelt mig af min moster Ingeborg og herom hen-
vises til bilaget "Ingeborg Larsen om sine forældre og bedstefor-
ældre".

8/6 Inger Kirstine Badstue (1827 - 1861)

Inger Kirstine Badstue bliver født i Hovsør i Østerild sogn
som datter af skipper Lars Badstue og Kirsten Marie Marcusdatter.
6 år efter Inger Kirstines fødsel flytter familien til Gøttrup,
hvor Lars har erhvervet en gård. Her bliver familien kun kort tid,
idet Lars i 1834 overtager svigerfaderens gård i Vesløs. Kirsten

:

Maries forældre får aftægt i gården.

Endnu engang flytter familien, nemlig i 1842 til Østerild, hvor Lars bliver kromand. I Østerild lærer Inger Kirstine sin tilkommende mand Peder Christian Nielsen at kende, og de bliver gift i 1851. Samme år mister hun sin far, og 2 år senere dør også hendes mor.

Inger Kirstines slægt var fra Hannæs, og familienavnet Badstue stammer fra et hus af samme navn og beliggende i Øsløs. Beboerne i Øsløs Badstue, der nævnes så tidligt som 1610 (Badstuffuen), fik navn efter huset. Badstuen var oprindeligt et selvejerhus, men senere (1779) blev tilkøbt større jordtilliggende, således at ejendommen herefter var en gård. Ejendommen var beliggende i Skårup lidt nord for Øsløs.

Inger Kirstines oldefar, Christen Pedersen Badstue, der var født omkring 1704, ejede Øsløs Badstue. Til Badstuen hørte lidt landbrug, men Christens hovederhverv var utvivlsomt at sejle omkring i Limfjorden og handle med potter, sild, træsko og andre varer. Han var lige som mange andre krejlere i Øsløs en efter forholdene ret velstående mand.

Christens søn Niels overtager i 1784 Badstuen, som han dog kun har i 5 år. I 1789 gifter han sig med Inger Kirstine Jensdatter og overtager hendes barndomshjem, et hus på Skippergaden i Øsløs. Niels ernærer sig som husmand, fisker og krejlerskipper.

I huset på Skippergade kommer den senere kromand i Østerild, Lars Badstue til verden i 1797. I hjemmet får han kendskab både til landbrug og skippererhvervet. I 1827 gifter han sig med Kirsten Marie Marcusdatter, og samme år får de datteren Inger Kirstine Badstue, min oldemor. Hun opkaldes efter sin farmor, Inger Kirstine Jensdatter (ane nr. 32/22). Som det fremgår af de bagest i bogen medtagne anetavler er det med hende muligt at opstille en enkelt anerække langt tilbage i tiden - et enkelt lysglimt i den kolossale mængde af ukendte forfædre fra tiden før kirkebøgernes og forketællingslisternes tid.

I hæfte I, Slægtninge i V. Hanherred er givet en nærmere skildring af Inger Kirstine Badstue og hendes forfædre.

8/7 Johannes Petterson (1831 - 1900)

Johannes fødtes d. 7 januar 1831 i Sct. Olof i Skåne (i nærheden af Simrishamn). Om hans forældre kan fortælles følgende:

Faderen, Petter Jonsson var født 1790 i Ystad som søn af en møller ("Vädermöller"), Moderen, Anna Andersdotter var født 1788 i Sct. Olof som datter af bonden ("åboen") Anders Svensson. Petter og Anna bliver gift i Sct. Olof 1815. Petter nævnes da som pottemager ("krukmakaregesälle"), og senere - 1817 - omtales han som kakkelovnsmand ("kaklugnsmakere").

Samme år som Petter Jonsson bliver gift, optager han et lån på 166 rigsdaler hos svigerfaderen, Anders Svensson. Ved skifte efter svigerfaderens død i 1817 er dødsboets tilgodehavende på 166 rigsdaler opført under "usikre fordringer".

Petter og Anna får børnene Magnus i 1815, Andreas Gustav i 1817, Bolla Christina i 1819, Anna Maria i 1821, Kjarsti Johanna i 1824, og Johannes i 1831. Johannes er altså den yngste i flokken. Om hans barndom vides ikke meget. Hans mor døde af vattersot, da han kun var 4 år gammel. Efter moderens død havde faderen - så vidt vides - arbejde på skiftende steder i Sverige, og Johannes fulgtes med ham på denne omskiftende tilværelse.

24 år gammel rejste Johannes til Danmark. Han rejste d. 3. juli 1855 fra Västra Nöbbelöv til København. Baggrunden for flytningen kendes ikke, men formentlig har Johannes ikke fundet tilstrækkelige muligheder for at skaffe sig en levevej i Sverige. Johannes kommer til at tjene som karl hos præsten i Øsløs, hvor han er i to år. Fra Øsløs rejser han i 1857 til Thisted, og herfra kommer han året efter til Hunstrup, hvor han kommer til at tjene som avlskarl på herregården Kjølbygaard.

På Kjølbygaard lærer Johannes tjenestepige Karen Marie Nielsen at kende, og de bliver gift 1860. Karen Marie har en datter på knap 4 år. Denne datter, der hedder Karen Marie lige som moderen, er født uden for ægteskab (far: Christen Andersen af Hillerslev).

Forinden Giftermålet har Johannes skaffet tag over hovedet for den lille familie, idet han for en samlet lejesum af 100 rigsdaler har lejet et hus i 50 år. Huset er et gammelt beboelseshus ("Raalingshus") for en gård, der er blevet udflyttet (7).

Efter giftermålet har Johannes formentlig fortsat med at tjene på Kjølbygaard. Herremanden var på den tid Adolf Karll, som er nærmere omtalt i Historisk Årbog for Thisted amt 1917 (J. C. Jacobsen: Kjølbygaards historie). Så vidt vides var daglønnen for daglejere på Kjølbygaard på den tid 25 øre.

Johannes og Karen Marie får samme år de bliver gift datteren Ane Marie, min mormor. To år senere får de endnu en datter, som dog dør samme dag, som hun bliver født.

Der 25. januar 1866 dør hustruen Karen Marie. Ved skifteforretningen, der afholdes d. 19. februar, møder morbroderen, husmand Niels Christian Nielsen fra Nors som værge for de to børn, Karen Marie og Ane Marie (8). Johannes får nu brug for en ny kone, og

Johannes Petterson

hende har han tilsyneladende allerede talt med, før Karen Marie døde. Ane Kirstine Johannesdatter, Østerild, der er 48 år og har været enke i 10 år, har d. 3. januar fået foretaget skifte efter sin afdøde mand, husmand Jens Christensen Søgaard (9). Den 3. april bliver hun gift med Johannes, der er 13 år yngre. Ane Kirstine har tre døtre fra sit første ægteskab, nemlig Maren (16 år), Karen Kirstine (15 år) og Mette Kirstine (10 år).

Med giftermålet bliver Johannes ejer af husmandsstedet (ejendommen matr. nr. 58, Østerild by og sogn). I 1875 køber han jordlodden matr. nr. 63 b smst. for 400 kr., og i 1884 køber han for 600 kr. ejendommen matr. nr. 55 smst. (10).

I 1874 antages Johannes af amtsvejinspektør Buchhave som vejmand på en strækning (parcel nr. 5) af Ålborgvej (11). Samme år ansøger Johannes Kongen om dansk indfødsret, og det fremgår af sagsakterne, at Johannes foruden at være vejmand også fungerer som postbud i Østerild. I 1876 godkendes ved lov af 25. februar at Johannes og en række andre udlændige får dansk indfødsret (12). Det forudsættes, at de pågældende inden et år godtgør at være løst fra deres tidligere undersåtlige forhold (13). I skrivelse fra indenrigsministeriet til Thisted amt af 24. marts 1876 anføres, at Johannes skal indsende et til den svenske regering rettet andragende om opløsning af hans tidligere undersåtlige forhold. Det oplyses, at udenrigsministeriet mod betaling (!) vil yde bistand ved henvendelse til den svenske regering.

(8) B 33 D - 314, side 245

(9) B 33 D - 314, " 241

(10) B 33 D - 190, " 122

(11) B 2 5015

(12) Indenrigsministeriet: Indfødsretsag af 1876, 25/2 nr.37, rigsarkivet.

(13) B 2 - 5313, sag 112

Det ser ud til, at Johannes nu opgiver at få gennemført sagen om dansk indfødsret, muligvis på grund af usikkerhed m.h.t. betaling for udenrigsministeriets bistand, muligvis fordi han ikke længere har mod på at fortsætte en sag, der allerede har stået på i 2 år og været ret besværlig. Ved den hidtidige behandling af sagen har skullet indhentes erklæringer fra bl.a. sognepræsten, sognefogden, sognerådsformanden i Øsløs-Vesløs-Arup kommune, og politiet i Thisted samt amtmanden.

I 1885 dør Johannes's 2. hustru, og så vidt vides er datteren Ane Marie nu i nogle år husholderske for faderen. I 1887 bliver Ane Marie gift med min bedstefar Niels Christian Pedersen, og det unge ægtepar rykker ind i Johannes's hus. Fra nu af har Johannes ophold hos datteren og svigersønnen, der i 1890 flytter til Hov i Sennels sogn, og i 1899 til "Australiasminde" ved Thisted.

Johannes dør i Thisted d. 24. maj 1900.

Nærmere om Johannes Petterson findes i bilaget "Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre". Det ser ud, som om Johannes har været en stabil og dygtig mand.

8/8 Karen Marie Nielsdatter (1831 - 1866)

Karen Marie Nielsdatter blev født 1831 i Hunstrup hospital (fattighus). Hendes far Niels Christian Christensen Vestergaard omtales i tiden fra giftermål til død i folketællingslister og ved indførsler i kirkebogen skiftevis som husmand, indsidder, daglejer og almisselem. For at belyse baggrunden for familiens socialt set dårlige stilling skal omtales følgende om Niels Christian Vestergaard og hans familie:

Niels Christian blev født 1787 i Hjardemål sogn. Samme år holdtes folketælling og i folketællingslisterne, der udfyldtes af sognepræsten, Lauritz Fuglsang, har denne anført nogle bemærkninger om tilstanden i sognet.

Præsten skriver:

"Herved er at anmærke: at de fleeste saa her kaldte Gaardbeboere ere arme trælbaarne Hoverie Bønder under Kiølbygaards gods Hr Kammerherre Berregaard tilhørende, som i disse dyre Aar har maattet kjøbt deres heele Sommerføde og derover geraadet i megen stor Gjæld og Elendighed, foruden den betydelige Skade afvigte Aars 4. Septbr. af den ødelæggende, rasende Storm, hvori jeg selv til min ubodelig Skade næsten tabte min saa got som nye, store Lade-

bygning, der af samme storm blev nedbrudt uden min Haab til Lettelse derfor som en meget fattig Præst her i dette saare lidet og usle Kald, hvor saa mange af min Menighed ere færdige at gaae snart til Bettelstaven, som man længe har set bedrøvelig Exempler paa i de her saa talriig omløbende Tiggere, der ideelig flokeviis forstyrre Folkets Dørre hver Dag til Beviis paa hvor jamerlig Tiderne ere her i Grænserne."

Det ser altså - økonomisk set - ikke så strålende ud for præsten, og for den jævne befolkning synes der at være tale om reel fattigdom. Lad os se lidt på, hvad folketællingslisterne fortæller om den familie, hvori Niels Christian kom til verden 5 måneder før folketællingen fandt sted.

I folketællingslisterne er for hver af sognets "byer" (Hjardemaal, Tvet, Kaarse og Klitten) først anført de familier, hvor husbonden er bonde og dernæst de familier, hvor husbonden er husmand eller Inderst. I "Klitten", hvor Niels Christians forældre bor, er der 34 familier, hvoraf 18 er bondefamilier, medens de resterende 16 familier er husmandsfamilier og andre, herunder familier, der nyder almisse.

Niels Christians far er husmand, og han har 6 sønner, hvoraf Niels Christian altså er den yngste.

Den beskrevne udgangsposition - søn nr. 6 fra en husmandsfamilie i Hjardemaal klit - har selvsagt ikke været særlig gunstig, når det har drejet sig om at skaffe sig tålelige levevilkår i datidens bondesamfund. Niels Christian har sikkert tidligt måttet ud og tjene, og sandsynligvis har han hele sin ungdom haft stilling som tjenestekarl.

1816 bliver Niels Christian i Hunstrup kirke gift med Karen Marie Nielsdatter, datter af bonden Niels Christensen (Hoele) fra Kløv. Niels Christian, der nu er knap 30 år gammel, benævnes i kirkebogen som tjenestekarl. Ægteparret får børnene Kirsten i 1817, Niels Christian i 1819, Else Marie i 1822, Ole i 1827, tvillingerne Kirstine Magrete og Karen Marie (min oldemor) i 1831, Anders Christian i 1833 og Jens Christian i 1837.

I 1821 omkommer Niels Christians bror, Ole ved en drukneulykke på havet. Ved møde for skifteretten i Thisted er Niels Christian, der på dette tidspunkt er husmand i Aggersborg, til stede som værg for broderens børn. Ved et nyt møde i skifteretten et år senere er imidlertid mødt en anden værg for børnene, idet Niels Christian har frasagt sig værgemålet. Det anføres, at han er rejst bort, og at hans opholdssted er ukendt.

Niels Christian Vestergaard og Karen Marie Nielsdatter vender imidlertid tilbage til Hunstrup sogn, hvor de i sin tid blev gift.

Det nøjagtige tidspunkt kendes ikke, men i hvert fald fra 1827 og til 1865, i hvilket år begge forældre dør, bor familien i Hunstrup hospital. Niels Christian har sikkert i den udstrækning det har været muligt tjent til føden ved at tage ud som daglejer. Det er sandsynligt, at han har arbejdet på herregården Kølhygård.

I hvert fald indtil de er 14 år, bor Karen Marie og hendes tvillingsøster Kirstine Magrete hos forældrene i Hunstrup hospital. Efter konfirmationsalderen har de sikkert været ude at tjene. Hvordan har der været i Karen Maries hjem? Vi ved kun lidt derom, men af folketællingslister fremgår det, at der har været plads til 2-3 familier i Hunstrup hospital. Skiftende familier og enlige har ophold i hospitalet, men familien Vestergaard bor her i ca. 40 år. Det lyder trist, men måske har lykken lige så ofte kigget ind her som andre steder.

I 1856 opholder Karen Marie sig i Nors. Her får hun uden for ægteskab datteren Karen Marie, hvis far er ungkarl Christen Andersen, Hillerslev. Hvorledes Karen Marie klarer at få sit barn passet vides ikke. Det ser ikke ud til, at bedsteforældrene passer den lille. De har iøvrigt i forvejen to børnebørn at passe, nemlig datteren Else Maries børn. Også disse to børn er født uden for ægteskab.

29 år gammel bliver Karen Marie gift med svenskeren Johannes Petterson. Som allerede omtalt får Karen Marie og Johannes i 1860 datteren Ane Marie, min mormor.

Gravsten over
Peder Chr. Nielsen
på Østerild kirkegård

BEDSTEFORÆLDRE

4/3 Niels Chr. Pedersen (1861 - 1933) og 4/4 Ane Marie Petterson
(1860 - 1926)

Barndom og ungdom i Østerild

Som allerede omtalt var Niels søn af gårdmand Peder Chr. Nielsen fra Østerild, og Ane Marie var datter af vejmand og postbud Johannes Petterson, der også boede i Østerild. Både Niels og Ane Marie mistede som små deres mor, og fik en stedmor. De to børn lærte tidligt hinanden at kende og gik begge i Østerild skole. Skolen lå lige ved indgangen til kirken, og bygningen findes endnu.

Niels kom, da han var 10 år gammel, i pleje hos faderens fætter, gårdmand Mikkel Nielsen i Kløv. Mikkel Nielsen havde tidligere optaget i familien Niels's 4 år ældre søster Marie (senere gift med Simon Larsen Oddershede).

Niels blev uddannet ved landbrug og gartneri. Han var således en tid ansat på en planteskole i Støvring og senere ved Jydsk Haveselskab i Århus. Niels var også en tid på højskole.

Da Niels kom hjem fra Århus påbegyndte han en mindre planteskolevirksomhed på en del af faderens ejendom. Han omtaler senere i et brev, at han til sin "simple" uddannelse brugte ca. 350 kr. af arven efter sin mor. Da han i efteråret 1885 kom hjem fra Århus, havde han i behold ca. 350 kr., som blev brugt til indkøb af nogle træer og lidt værktøj, bl.a. spader, skufler og radrenser.

Ane Marie havde lige som Niels været på højskole, og hendes ophold på Vallekilde højskole fik stor betydning for hele hendes livsindstilling. Før hun blev gift, havde Ane Marie været ude at tjene og i nogle år efter stedmoderens død ført hus for faderen.

Ane Marie og Niels blev gift i 1887, og Niels overtog svigerfaderens ejendom i Østerild. Her drev han så planteskolevirksomhed, indtil familien i 1890 flyttede fra Østerild.

Niels havde ved sine ophold i Østjylland fået nærmere kendskab til rodfrugtavl, og i årene i Østerild lærte han faderen og også andre på egnen at avle rodfrugt. Det var dengang noget besværligere end nu, bl.a. blev alt frøet sået med håndkraft. Niels overbeviste folk om, at det kunne nytte at plante træer. De fleste ville have noget

der kunne give udbytte og plantede frugttræer og frugtbuske. De opdagede imidlertid, at det var nødvendigt med læplantning, og her kom Niels til at gøre et stort arbejde.

10 år i Hov

Ejendommen i Østerild blev i løbet af få år for lille for Niels's virksomhed, og i 1890 købte han en gård i Hov, hvortil familien

så flyttede. Ane Maries far, Johannes flyttede med. Familien var iøvrigt blevet udvidet med to børn, Ingeborg og Peder.

Niels

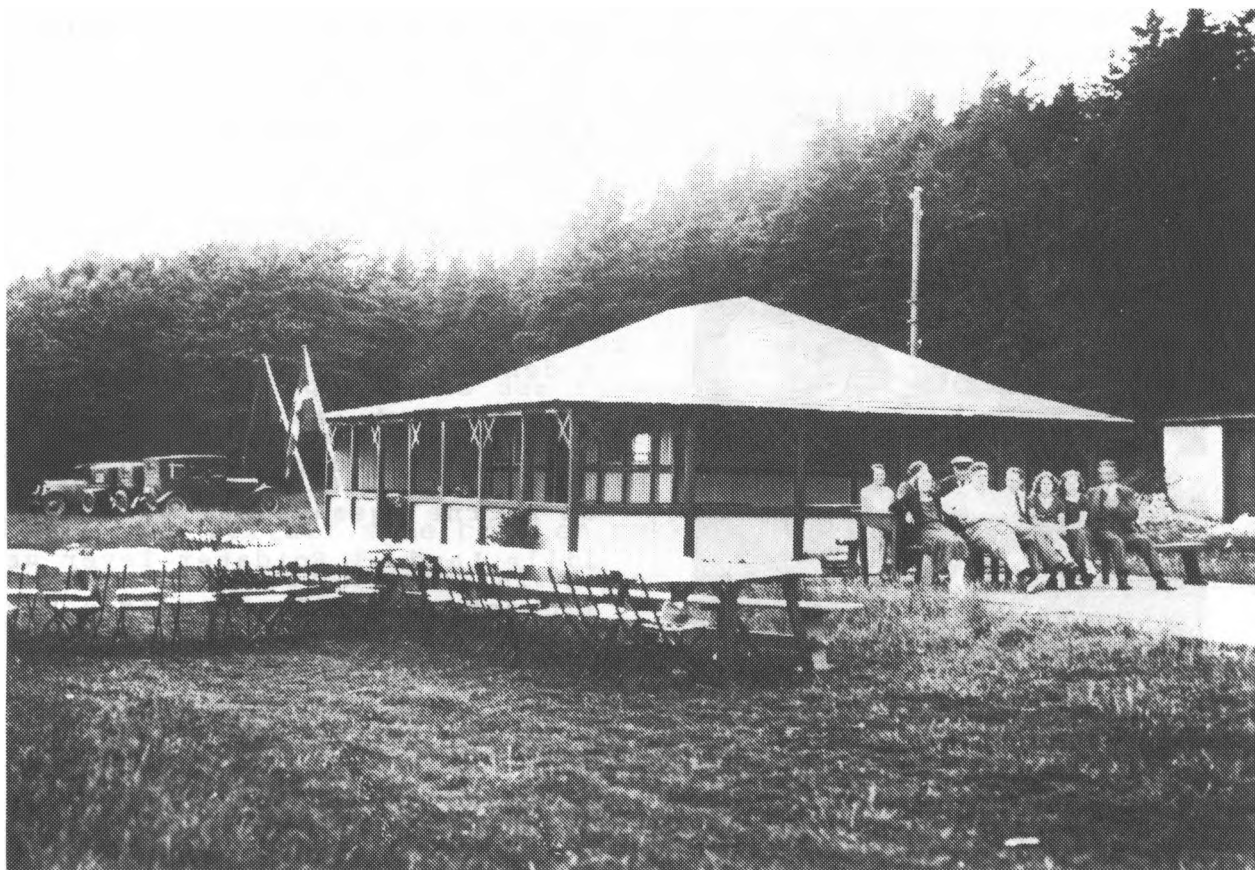
I Hov anlagde Niels en stor planteskole. Han plantede ved gården en frugthave og en nåletræsplantning på 2 tdr. land. Omkring markerne plantedes lætræer. Niels drev planteskolen i Hov i knap 10 år, og i den periode foretog han flere større plantningsarbejder - bl. a. anlægget af Eshøj plantage ved Thisted i årene 1895 - 1899. De første plantningsarbejder i Eshøj fik Niels overdraget ved møder med bestyrelsen for

plantningsforetagendet i efteråret 1895. Der skulle sammen år graves 80.000 plantehuller (6 kr. pr tusind huller), pløjes og opsættes diger omkring arealet. Næste forår skulle leveres 40.000 bjrgfyr, 20.000 hvidgran og 1.000 rødgran (5½ kr. pr. tusind). Bestyrelsen, hvis formand var tandlæge Joh. M. Nielsen, overdrog yderligere plantningsarbejder til Niels, og samarbejdet mellem bestyrelsen og Niels opretholdtes gennem mange år. Så sent som i februar 1933, samme år som Niels dør, deltager han i "Eshøj plantages" generalforsamling.

Den 30 tdr. land store Eshøj plantage har en meget smuk beliggenhed med udsigt ud over Limfjorden. Den består af 3 parallelle dale med mellemliggende højder, og plantagen er i dag et værdifuldt rekreativt område for Thisted by. Eshøj plantage må nok betragtes som et hovedværk i Niels's meget aktive liv. Foruden anlæg af Eshøj plantage og andre større plantninger udøvede Niels også en stor virksomhed med anlæg af haver rundt om. (14).

(14) C.B.V. Hansen: Træplantningens Historie i Thisted Amt siden år 1800. København 1911.

Træer kan jo leve længere end mennesker, og mange plantninger er levende minder om Niels's virksomhed. I Eshøj plantage kan man

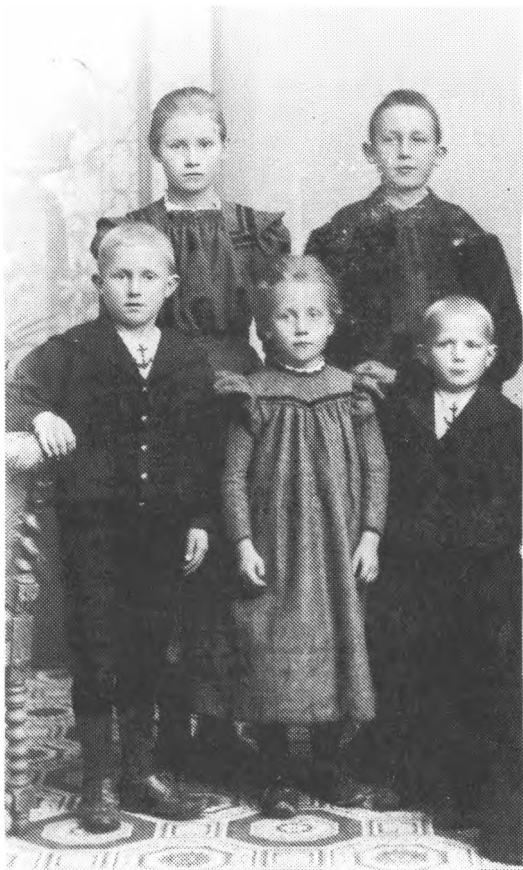
Eshøj plantage var tidligere et af de mest eftertragtede udflugtsmål for Thistedbeboerne. Man sejlede der-til fra Thisted, nød naturen - og siden kaffen i pavil-lionen, som forlængst er borte.

iøvrigt endnu finde tydelige spor af de plovfuger, hvor Niels og hans hjælpere plantede de små træplanter. Blandt hjælperne var søn-nen Johannes, og han har senere fortalt om, hvordan de til hjælp ved arbejdet brugte to stude og en hest.

I årene i Hov blev børneflokken forøget med Johannes (1891), Dagmar (1893), Axel (1895), Anker (1897) og Gudrun (1899). Tiden i Hov var i det ydre en fremgangstid, og det var vist også for familien en i mange henseender lykkelig tid.

De største af børneflokken kunne senere huske mange ting fra Hov - tiden, og Ingeborg har således gengivet mange træk fra fa-milielivet. I bilaget "Ingeborg om sine forældre og bedsteforæl-dre" er således bl.a. omtalt hendes søskende og deres skolegang (hjemmelærerinde). Peder omtales som en dygtig dreng med et roligt

gemyt. Johannes kunne være "slem", og Dagmar var en lille "gjæv" pige. Ingeborg giver mange år efter at de var flyttet fra Hov i et brev et kort nærbillede af Niels og den søn, som han vist især

Ingeborg, Peder, Johannes, Dagmar og Axel

var glad ved. Efter at Axel kort efter udbruddet af 1. verdenskrig var blevet indkaldt til Livgarden i København, skriver hun til ham: "Søndag den 7.9.1914. Kære Broder. Jeg gaar nu og venter paa et lille Brev fra dig. Jeg skrev da et Par Ord til Dig, da jeg var hjemme. Nu i denne urolige Tid, synes jeg, det er helt sært, at jeg slet ikke hører fra dig, der er Ilden nærmest, om Luerne ogsaa slaar ud her i vort lille Land. I Soldater lever vel i bedste Tro til, at Freden bevarer. Jeg tænker saa tit paa dig som den lille, søde Dreng du var, da du var saa lille, at vi morede os over dine smaa forsøg paa at tage det danske Sprog i Brug. Da du tog i Mors Skørter og trak hende hen i Kakkellovnskrogen, hvor det brune Skrin stod. Du kunne ikke sige Potten, men du sagde kun "Lat" og blev ved

at trække i hende til hun satte sig, tog dig paa Skødet og efterkom din Opfordring, mens vi andre Børn stod rundt om Dig og morede os over dine Pudsigheder.

Og jeg tænker paa dig, da du blev saa stor, at du kunde forstaa Historier, hvor gerne du vilde, at Far skulde fortælle dig om Josef, når han havde Tid til at blive lidt længe i Sengen om Morgenen. Du sagde: "Faar fotæl om Josef!", Hvor glad du så laa og lyttede, naar Far fortalte om den gode Josef, hvis Brødre solgte ham. Men han troede paa Gud, og Gud hjalp ham, saa han fik det godt i det Fremmede, og blev ved at være en god Mand, der ikke vilde synde mod Gud. Jeg tænker mig, at du den Gang har tænkt, at saadan en Mand vilde du blive til, og jeg haaber du bevarer dine skønneste Tanker og Forestillinger fra Barndoms Tiden, saa du virkelig bliver en god Mand som Josef. Saa bliver du ogsaa en stor Mand som ham, det står måske din Tragten nærmere nu. Hvis alle Mænd var gode som ham, havde

der ingen Krig været nu. Men Folk er selvraadige, stridbare, herskesyge Gudsfornegetere, og saa kommer Straffen, Syndens Følge. Nu har du vel mange Kammerater, baade gode og daarlige. Jeg haaber du vælger de gode, dem der ikke morer sig paa ond Maade, og ikke lader sig friste af onde Kvinder, eller andet ondt, der lokker. En god Samvittighed og et uplettet Navn er værd at værne om.

Nu er Dagmar jo ogsaa i København, og Otto er der atter i Trøjen. Du får vel deres Besøg. Til Vinter kommer jeg ogsaa der over, hvis alt gaar godt, og Krigen holder sig i tilbørlig Afstand fra den danske Rede. Her er vi snart færdig med Frøhøsten. Paa Vadgaard har de det sidste Frø til Tørring.

Jeg taler af og til med dem hjemme, og hører hvordan mine Soldaterbrødre har det. Mange hilsener fra din Søster Ingeborg."

Dagmar, der tilbragte sin første barndom, indtil hun var 6 år, i Hov, har fortalt sine børn en række oplevelser fra denne tid. Hun blev undertiden sendt alene ned til købmanden, hvis forretning lå ved vejen, der fører fra Skovsted til Hov. Vejen forløber på strækningen fra gården og ned til købmanden i en dal. Det havde gjort stort indtryk på Dagmar, at hun en dag, hun var på vej til købmanden, havde hørt nogle drenge råbe: "Æ vædder er løs !"

Ane Marie

Hun havde da ikke turdet følge vejen gennem dalen, men havde fuld af angst måttet følge en omvej ad højtliggende marker oven for dalen. En dag havde hendes mor sendt hende af sted med en kurv, hvori var lagt en seddel til købmanden. På sedlen var noteret besked om at Ane Marie skulle bruge kartoffelmel. Ved fremkomsten til købmanden var seddelen imidlertid væk, men Dagmar var stolt over at kunne huske at hun skulle have mel. Hun kom ogsaa glad hjem og forventede ros, fordi hun trods det, at hun havde tabt seddelen alligevel kunne huske, hvad hun skulle købe hos købmanden. Stor var hendes skuffelse, da hun i stedet for ros fik skældud, fordi hun kom hjem med flormel i stedet for kartoffelmel.

Engang hun var sendt til købmanden, havde hun en oplevelse, som gjorde særlig indtryk på hende. Købmandens kone spurgte, om Dagmar ville ind at se deres lille pige, som lå pynetet og fin inde i stuen. Det ville Dagmar gerne, og inde i stuen

så hun den lille pige, som var død, men fint pyntet i sit fineste tøj. Pigen var druknet i vandløbet ("Skiveren"), der forløber forbi huset.

Flytning til Thisted

Planteskolevirksomheden i Hov var efterhånden blevet udvidet ganske betydeligt. Der blev solgt planter i læssevis, og det var en ulempe, at der var så langt til jernbanestationen. Niels måtte komme til det resultat, at virksomheden måtte flytte til Thisted. I 1899 flyttede familien og virksomheden så fra Hov og til ejendommen "Australiasminde" i Tingstrup tæt på Thisted by. Her ved opnåedes fordelene ved en kort afstand til jernbanestationen. Der opnåedes imidlertid også mulighed for at udvide virksomheden med almindelig gartnerivirksomhed, idet grøntsager m.v. kunne af sættes i købstaden.

Niels var initiativrig, og han var således den første på egen hånd, der så mulighederne for et større salg af jordbær. Han var den første, der udlagde virkelig store arealer til jordbæravls.

Selv om andre opgaver blev taget op, vedblev Niels at interessere sig for plantningssagen, herunder navnlig plantningen af læhegn.

Niels var interesseret i mange faglige og kulturelle spørgsmål, og flytningen til Thisted gav ham muligheder for at deltage i møder i forskellige foreninger. Han var med i ledelsen af en række foreninger, herunder afholdsforeningen, landboforeningen Nordthy og handlegartnerforeningen. Han var den første formand for Thisted Landsogns Venstreforening.

Niels var i politisk henseende en overbevist venstremand. Dagmar har fortalt sine børn om, hvordan hendes far besvarede hendes spørgsmål om, hvad venstres ideer gik ud på. I Niels's svar indgik at ethvert ordentligt menneske var venstremand! Dette svar efterlod hos Dagmar en fornemmelse af, at der i hvert fald måtte være en lille smule galt ved hendes fars opfattelse.

Da familien flyttede fra Hov til Thisted bestod den af 10 personer, nemlig Niels, Ane Marie, deres 7 børn og Ane Maries far, Johannes, der døde året efter flytningen til Thisted. Med tjenestekarle og piger var husstanden i mange år på 12-13 personer, så der har været noget at se til.

I 1902 kommer sønnen Harald til verden. Han bliver ligesom de

fleste af sine søskende døbt i den frimenighed, som familien tilhørte. Men sorgen hjemsøgte også familien på Australiasminde. Den ældste søn Peder havde i adskillige år været meget svagelig, og efter længere tids sygeleje døde han i 1904.

Livet på Australiasminde i årene omkring 1. verdenskrig

Efterhånden som børnene voksede til, begyndte de at hjælpe til derhjemme, og i årene op mod 1. verdenskrig kunne virksomheden drives i det væsentlige med hjælp af de hjemmeværende børn. Det var ikke alene sønnerne, der arbejdede i marken. Således gjorde Ingeborg en indsats i gartneriet, foruden at hun også hjalp sin mor indendørs. Dagmar kom på Gedved seminarium i 1911 og fik eksamen herfra i 1914.

Verdenskrigen 1914-18 kommer i nogen grad til at præge livet også for familien på Australiasminde. Johannes bliver indkaldt til hæren og er under sin indkaldelse stationeret forskellige steder i Jylland. Aksel kommer til Livgarden i København. Anker, der er sytten år ved krigsudbruddet, bliver hverken under krigen eller senere indkaldt.

I krigsårene bliver der i et vist omfang mangel på varer, og der indføres rationering. Nogen form for nød bliver der dog ikke tale om. Det, der ryster folk mest i disse år, er nok den "spanske syge", der i 1918 var årsag til mange dødsfald. Familien på Australiasminde gik fri, men man var, mens epidemien stod på, med god grund meget angst for at blive smittet.

Ved krigens begyndelse er det naturligt for Niels at gøre sig tanker om, hvordan krigen vil forløbe. Han tror, at Danmark vil kunne forblive neutral, og at København ikke vil blive bombarderet. Han tror, at Tyskland vil få klø, at krigen snart vil være omme, og at Sønderjylland vil komme tilbage til Danmark. Efter krigen kan han glæde sig over kejser Vilhelms fald og over genforeningen med Sønderjylland.

Krigens udbrud og de forskellige faser af dens forløb kunne jo nok give anledning til bekymring. I et brev skrevet i sommeren 1914 giver Dagmar et stemningsbillede. Hun begynder med at omtale dyrskuet d. 1. juli i Thisted: "- - Alle snakkede om Krigen og mange fik Bud om at rejse samme Dag. Folk gik saa stille omkring og var jævnlige henne at læse Telegrammer. Folk kunne ogsaa være

bange, saa det var helt pudsigt. Gudrun fortalte, at der kom et Par af den Slags, du ved nok, vi ser mange af Dyrskuedagen. Karlén var bleven indkaldt og hans Pige var så ulykkelig, for hun mente, han skulle i Krig, og hun gik og græd, mens de gik ned over Store Torv, og sagde saa højt, at næsten alle kunne høre det: "Nu kommer du aldrig hjem mere !"

Otto kom hjem Torsdag Nat, og han rejste Lørdag Aften Kl. 6 til København. Han var ikke Spor bange. Han mente, at han fik en Kø-

AUSTRALIASMINDE

I forgrunden Dagmar, Gudrun og Ingeborg

benhavnertur paa 14 Dage. Farbror Simon Peder er ogsaa rejst. Han rejste Søndag Morgen. Peder Vestergaard er ogsaa med. Martin Gregersen og Johan Klit venter hver Dag paa den gule Seddel. Lørdag Aften var der 13-14 Mand paa Tur og var lige ude hos os. De fik Kaffe, og jeg fortalte dem saa, at der var bleven indkaldt 18.000 Infanterister. De blev straks meget alvorlige, og et Par af dem

mente, at saa var de nok ogsaa indkaldte. De fik saa travlt med at telefonere og faa Sagen undersøgt. Den ene af dem skulde rejse til Slagelse straks. Selv om der er mange, der ikke er bange for selve Krigen og ikke tror, at vi kommer med, saa er alle alligevel bange for den følgende Tid. Handelen bliver jo standset, og saa vil Priserne jo helt forandre sig, og det er ikke godt at vide hvordan. Det er ogsaa til stor Skade for mange, at de skal rejse fra Høsten. Vi maa da ellers være glade for, at vi har saa mange Fødemidler i Landet. Bare der ikke er nogen, der vil have fat i vort forsynede Spisekammer.

Jeg synes nu, det er saa forfærdeligt, at der er Krig, og jeg kan ikke lide, at nogen gaar og spøger med det, og at børnene leger Tyskere og Danskere, og jeg kan ikke taale at læse, at der er Krigsbegejstring. - -"

Virksomheden på Australiasminde omfattede først og fremmest gartneri, landbrug og planteskole, men lejlighedsvis var der også tale om andre opgaver, f.eks. vognmandskørsel. En specialitet var, som tidligere omtalt, jordbærvavl, og den korte tid, hvor jordbærrene skulle plukkes og sælges, var særlig spændende. Det, der stod Niels's hjerte nærmest, var dog utvivlsomt planteskolen og plantningssagen. Der var virkelig tale om en sag han brændte for og ikke bare en del af hans erhverv.

Børnene på Australiasminde var i høj grad inddraget i virksomheden. Niels forstod, at få dem gjort interesserede, og det strakte så vidt, at de også, når de var hjemmefra, var optaget af driften derhjemme. Mens Johannes er soldat, er det bedste han kan tænke sig i en orlov at komme hjem og hjælpe til. Et brev til Aksel illustrerer dette:

"Skørping, d. 12-7-1915. Kære Broder! Nu har jeg været hjemme, og du kan tro, at det saa godt ud der. Jeg havde 6 Dages Orlov fra d. 3. til d. 9., og det var lige den rigtige Tid at komme hjem til Jordbærrene, som hængte over det hele, og de var baade store og gode. Vi fik 50 Ører pundet. Det er lige "Tjangs", kan du tro. Du skulde lige have været hjemme, for vi to er dog de bedste til at rykke Jordbær af. Det gik forresten helt godt, men der var ikke den Fart, der skulde være. Anker er god nok, men han har lært den gode gamle danske Skik at gaa i Byen hver Aften, og det er for meget af det gode, for saa sover han om Morgenen, og det kan min Salignhed ikke gaa, naar det er ham, der bestemmer Farten. De andre gaar ganske enfoldig i hans store Fodspor, og Enden paa det bliver, at hele Vagtmandskabet sover i Stedet for at plukke.

Det er ogsaa sært, at han ikke kan se, at det er galt, ja dobbelt

gal, særlig i Jordbærtiden, da man skal passe paa som en Smed. Han maa da være klar over, at der er ingen Tid paa Aaret, Tiden er saa kostbar. Forresten synes jeg, han holdt en god Vinterferie i København, som han nok kan arbejde lidt efter. Pokker med at han flotter sig mere end nogen af os har gjort, og giver lidt penge ud til vores gode Kunder, men Tiden maa han ikke bruge at holde Sjov i saadan i Jordbærtiden.

Det var ikke alene Jordbærrene, der saa godt ud, men Gulerødderne, Ærterne, Kartofflerne og det hele. Jeg følte mig som i et Slaraffenland de 6 Dage. Du kan tro, at Engen stod fint med Kaal, der allerede havde lukket Bunden. Og Elmetræerne, jeg havde sendt hjem, var ogsaa ved at komme op dernede.

Det Stykke, der lige var saaet Korn i nede ved Bachs Eng, fik vi pløjet og beplantet med 4.000 Blomkaal og 2.000 Hvidkaal. Vi skulde ogsaa have været ved at plante Jordbær ud, men Fatter havde ingen Jord til dem. Der var ingen Kartoffler fjernet, men det er heller ikke heldig efter disse. Det var en stor Skam, for der var Planter nok, og det regnede de 5 Dage jeg var hjemme. Nu vil de prikke en Del, og saa siden plante ud, men det giver ingen god Høst til Sommeren. Det er altid gal med det planten Jordbær. Naar vi har Planter og Plantevejr, kan vi ikke faa Jord og omvendt.

Det er gal, at vi ingen sildig Jordbær har, for naar andre har godt begyndt, er vi færdig. Jordbærrene paa Engen staar godt og vil give "Bananer" til næste Aar, men det er alt for lille et Stykke af sildig.

Basse gik til Examen de Dage, jeg var hjemme, og fik ene gode 6 og 5 i Karakter. Han skal have sig en Ferie nu og kommer her en af Dagene. Der var et ordentlig Lag Græs paa Koldkærs Eng, og han vil skam ikke sælge den nu.

Bach vil sælge Kristianslyst nu, og Fatter kan købe hans Eng. Du maa skrive til Fatter, at du synes, han skulde købe den straks. Ellers ender det med, at den gaar vores Næse forbi, og vi har fremmede Labaner til at færdes paa Markvejen ogsaa.

Saa en Ting til du, og det er, at jeg har foreslaaet, at vi alle sammen skulde være enige om at tjene og spare sammen til et godt Vandværk. Naar vi først har den, skal vi nok avle Bananer og faa raad til at bygge Drivhus til Tomaterne og Agurkerne. Du kan tro, Ingeborg er oppe for Sagen derhjemme. Hun er lige saa ivrig, som vi andre har været. Hun vil have bygget sig en stor Svinehus, og det var maaske ikke det daarligste, men ikke førend vi faar Stalden bygget paa sin Plads.

Du ved vel, at Moder er rejst med Dagmar til København og bliver

der en hel Maaned. De fik en Masse Gulerødder med, som Moder pakkede ned med en Mine, der vilde sige, at det var hende, der vil lave Maden derovre. Det giver Dagmar hende vist ikke Lov til uden efter hendes Kogebog. Moder faar vist mere lært nu end ved alle Kogekursusser.

Hilsen fra Johannes

P.S. Du kan tro Gamle er glad ved sin Oppasser alligevel og kalder mig sin lille ven. Det er sandt, Anker vil rejse til Tyskland i Løbet af 14 Dage. Vi maa se at faa stoppet Fyren og faa ham paa Kornmod, for han skal have Præliminæreksamen først, eller er han jo ingen Ting til alligevel. Passer det ikke ?

Du er vel lige saa doven som jeg er, men du kunde godt se lidt paa en god Last Hindbær til at plante paa Engen og en morderlig stor Last Jordbær til at dupere Folk med. Du skal nok faa din Løn derfor, naar du skal til at læse videre."

Axel og Anker i København. Breve hjemmefra.

Niels kommer i økonomisk henseende tilsyneladende godt igennem krigsårene, og i december 1918 gør han op, at dette år er det bedste han har haft siden 1894. Indtægterne er dog begrænsede, og der er grænser for, hvor meget han kan hjælpe de 7 børn med uddannelse eller anden form for etablering i livet. Noget støtte får de dog, bl.a. Axel, der modtager ikke ubetydelige beløb, mens han læser til dyrlæge. Niels finder ofte anledning til at formane børnene til at være nøjsomme, således i et brev, som han i januar 1917 sender til Axel og Anker, der opholder sig i København. Axel læser til dyrlæge, og Anker går på kursus med henblik på at tage præliminæreksamen.

Niels skriver:

"Hermed 18 Sukkerkort og 20 Kroner følger pr. Postanvisning. Her fryser det omkring 5 Gr. Reamur, men Vejret er meget roligt og klart. Vi har savet vores Brænde i Stykker og brugt

det istedet for Kul. Ingeborg, Dagmar og Johannes skal iaften hen til Lærer Myrup. I Eftermiddag har de været paa Isen. Isen er udmærket langs ad Moustens Eng. Lars Nielsen og Søn har tærsket Rugen, som vi nu skal til at rense. Halmen skal vi lave i Tag, dels til Maatter og dels til Baand og Pakning, Resten til Hustag paa Stalden nede i Gaarden. Vi har kastet Sne nu i flere Dage med 2 - 3 Mand, og først idag er vi færdig paa Landevejen. Imorgen skal vi igang fra vores og ned ad Thingstrup paa Thingstrupvejen, saa i Løbet af et par Dage er vi vel færdig der.

I min og Jeres egen Interesse fører I vel nok nøjagtig Regnskab over Jeres Indtægter og Udgifter. Det har ikke været de virkelige store Mænd, som har brugt de mange Penge. I kan tro, at det er godt at øve Eder i at være nøjsomme. Det er jo begrænset, hvad jeg kan overkomme, om ogsaa jeg gør mig Anstrengelser. Lev nu vel, saa Gud kan velsigne Jer, ellers er det hele uden Frugt.

Jeres Fader"

Også Ane Marie skriver til Axel og Anker. Et af brevene, der er skrevet på en regningsformular for gartneriet Australiasminde lyder:

"Kære store Dreng. Nu skal I faa en Regning fra mig, for andet Papir kunde jeg ikke træffe paa. Først vil jeg fortælle dig, Anker, at jeg endelig har faaet Tøjet sendt, men jeg sendte det hele til Axel. Der var 2 Skjorter med til hver af Jer. Det skulde være dine dem med A.P. paa. Dine 2 sribede Manchetskjorter og saa en til Axel. Flipperne og manchetterne faar I selv dele, og dele Lommetørklæderne. I har vel snart en del snavset Tøj. I sender vel Kurve og Kasser hjem med det i. Det varede længe med Cyklen, men Ingeborg vilde absolut at den skulde lakkes først, og jeg kunde paa ingen maade faa det sat igennem, at faa den sendt, for det blev jo aldrig med Lakken. Jeg brummede saadan om den Cykel. Saa kom Gudrun hjem, og saa fik jeg hende til straks at køre den ind. Men saa fik hun ene Takken, ja. Saa en Dag gik Harald ind efter sit eget Kravetøj og lidt af dit. Men jeg kunde nok forstaa, at der maatte være meget mere. Saa fik jeg det hele hjem, men maatte saa betale 14 Kr. for det alt sammen. Fra første Juni vasker Kirsten Ovesen ikke foreløbig, da hun ikke kan skaffe Kul. Harald gaar jo støt til Thisted hver Dag Kl. 6. Han

er vist ikke ked af det, for noget skal han jo til. Han går ude i Køkkenet i Aften og hamrer og banker, som var han selve Byens Smed. De laver Radrensere og har lavet en Vindmotor til dem selv, for de kan jo ikke faa Elektricitet af nogen Betydning. Han er en god Dreng. Johannes turer med Jordbærplanter og sine Penge. De vil ikke række saa langt som beregnet.

Vi taler jo af og til med Ingeborg i Telefon, som Laj(gaard) jo ogsaa har. Hun skulde komme hjem i Aften, men hun er nok ikke blevet færdig, for nu er Klokken mange, og hun er ikke kommen. Vi har saa dejligt Vejr, og alt begynder at se yndigt ud. Men nu har vi jo ogsaa snart Pinse. Jeg vaagnede sidste Nat og kom i Tanker om, at du havde bedt Fader om Penge, som jeg havde rent glemt. Og han jo ogsaa, for han er ikke nem at faa Penge af, især i denne Tid, der ingen Indtægter er. De 2 svære Køers kalve er begge døde. Det var et stort Tab. Bare det nu kunde gaa godt, naar det røde Øg skal faa Føl. Det er lige ved Tiden. Fader vilde saa sende dig Penge idag. Blev det ikke, skal det nok blive imorgen. Det er slemt, du ikke kan magte det saa godt, som du vel troede, men bliv nu ikke sammensnøret af det. Vores Lærer lærte os, at er Rigdom tabt, er meget tabt. Er ære tabt, er mere tabt. Er modet tabt, er alting tabt, for saa er der ingen Redning skabt. Jeg kom til at skrive, at der ingen Indtægter var endnu, men de har jo solgt mange Træer, men det er jo først at Pengene kommer ind bagefter. Der kunde jo være nok at fortælle om smaa Ting. Jensen og Niko(line) skal giftes nu. Den lille Dreng er jo død. Røjle kom jo hjem fra København og døde af Meningitis. Der var en Lærer fra Hansted, som rejste sammen med ham hjem. Han er ogsaa død fra Kone og 3 små Børn og meget Gæld fra Læsetiden. Der brændte et større Hus i Næstrup idag. Sprøjten var derude. Niels Hove var her igaar med Tillægsbrødkort, saa nu kan I da komme hjem og faa en Bid Brød. Hvad skal du egentlig være bagefter dette? Skal du ikke være Dyr-læge som Axel, saa kunde I jo arbejde sammen? Sig mig lidt derom."

I et brev alene til Anker skriver Ane Marie:

"Kære Anker. Jo ganske rigtig havde Fader sendt Penge til Axel, som han mente I skulde dele. Så du har jo nok faaet dem allerede.

Jeg jagede til at skrive dette Kort, for jeg gaar jo altid og pyldrer, naar I har skrevet om dem (penge). Jeg er bange, det skal blive glemt. Jeg glæder mig saadan til at I kommer hjem. Du kan jo nok denne Gang ogsaa sove sammen med "Smeden" (Harald), skønt

han bliver sort, kan du tro. Men han er en god Dreng. Har du ikke ladet Aksel læse mit brev, som jeg skrev til Jer begge to? Han bebrejder os, at vi skriver saa lidt. Jeg fortalte jo både løst og fast i den. Jeg har fået 15 Ællinger, 3, der ligner Aksels Andrik, som skal spises, naar I kommer hjem. Jeg har 3 Høns, der ligger, og som jo nok faar Kyllinger, inden I kommer. Aksel kan jo nok passe dem og hjælpe med lidt Stuepigearbejde. Du kommer jo hjem noget før Aksel, saa du faar jo begyndt med at plukke Jordbær inden. Du kommer vel hjem lige straks. Hvornaar kommer du? Skal jeg hente dig i Jumpen?

Du kan vel køre mig hen at besøge Ingeborg Oddershede. Nej, det er sandt. Nu er I jo for fine. Fader har det godt. Johannes passer sin Mark. Men kan det gaa? Det er da godt, at han kan spise herhjemme, men det kan han vel ikke forstaa. Det var en forfærdelig Gavn, at der kom Regn - da det kom - ellers havde det gaaet galt med mange Ting. Vi har saa godt som ingen Rabarber solgt herhjemme, men derimod til et Handelsgartneri en hel Vognladning, som jo nok skulde til Tyskland. Vær nu kærlig hilset. - Fader vilde skrive, men var saa træt, saa han skriver nok i Morgen. Aksel lader jo altid som en vældig stor Karl, men det er han jo ikke alligevel. Vær nu begge hilset. Moder".

Ane Marie var nært knyttet til sine børn. Når de ikke var hjemme, savnede hun dem meget og gjorde sig mange bekymringer. I et brev til Aksel skriver hun:

"Vor kære Aksel. Det er nu snart længe siden, jeg skrev til Dig. Maaske ogsaa de andre er sene dertil. Men nu begynder jeg at glæde mig ved at vente paa dig til Ferien. Nu er det jo længe siden, du var hjemme, og jeg tænkte, at nu kommer jeg vel aldrig saadan til at glæde mig til, at han kommer. Men nu er det igen, som var det første Gang, du skulde komme. Ja, det er underlig, som man kan holde af sine Børn, men det er nok heller ikke Menneskeværk.

Jeg var ellers ved at skrive, da du skrev, at du til næste Gang skulde til at skrive om de Penge. Saa fik jeg Far til at sende dem, uden at du skrev igen. Men saa blev jeg selv forstyrret fra det. Har jeg ellers noget at skrive om? Jeg synes, alt gaar ved det gode gamle. Anker gik forbi, han bad mig hilse dig. Om en time er det jo afgjort, om Fyren skal være Soldat eller ej. Han er vel den sidste til den Tjeneste, for Harald kan de jo nok ikke

bruge. Undéns Fabrikker brændte i Nat. Der er en ganske ung Mand død i Thisted af "Spansk".

Du skulde lige se, som alt er grønt og pænt. Det første grønne er dog det der glæder mest. Pæoner og Frugttræer og mange andre staar med store Knopper, og Kornet myldrer op. Fader sagde en Dag, hvor de havde arbejdet ved siden af et Stykke (korn), at det havde groet en Tomme den Dag.

Jeg skal hen at male. Jeg rev mig løs for lige at sende dig de kærligste Hilsener. Moder".

Ane Marie

Ane Marie var optaget af sine børn og glædede sig over naturen og over de nære ting. Men harmoni kunne det naturligvis ikke være altsammen. Hun fik 8 børn, måtte være husmor i et stort og uroligt hus, og det alene måtte lægge en stor byrde på hende. Hun og Niels havde i mange ting et fælles udgangspunkt. De var begge religiøse og havde i mange spørgsmål, der trængte sig på for dem, en fælles holdning præget af Grundtvigianismen. Men Niels's noget urolige virketrang kunne hun have svært ved at følge. Niels havde trang til at se fremskridt, at forandre og udvide, at komme først med noget, at rejse og at gøre sig gældende blandt andre mennesker. Ane Marie ønskede tit, at tilværelsen var mere rolig. Hun tænkte ofte tilbage til tiden i Hov og kunne have ønsket sig, at de aldrig var flyttet til Australiasminde. På et tidspunkt spekulerede Niels på at sælge Australiasminde, hvis han kunne få en tilstrækkelig god pris. Ane Marie ville hellere, at Niels ville gå over til at drive ejendommen som et ganske almindeligt landbrug.

De unge på Australiasminde

De unge sønner og døtre på Australiasminde var som allerede beskrevet levende interesseret i planteskole- og gartnerivirksomheden, og hvad der ellers foregik. Men der var i høj grad også andre ting end arbejde og pligter. Niels's udadvendte virke medførte, at mange mennesker kom på besøg på Australiasminde, og man kom også meget sammen med familie og venner. Der var mange ting, som familien i fællesskab kunne glæde sig over. Man deltog om sommeren

i grundlovsfest i Eshøj eller på Sjørring Vold, og man tog på udflugt til Vorupør, Hanstholm eller Bulbjerg. Om vinteren del-

Niels, Ane Marie, Harald og Gudrun, samt Haralds skolekammerat Kristian Henriksen.

tog man i foreningsliv, man gik til gymnastik og løb på skøjter, når der ellers var is på Limfjorden eller på engen nedenfor Australiasminde.

For den unge selv og for familien måtte der være problemer knyttet til at gennemføre en uddannelse, skaffe sig et levebrød, og stifte sit eget hjem. De unges glæder kastede lys over Niels's og

Ane Maries liv, ligesom sorgerne kastede deres skygger. Årene, indtil de unge var kommet på vej, var ofte en bevæget tid. I det følgende fortælles lidt om hvordan det gik de unge med "at komme i vej".

Dagmar

Dagmar lærte allerede i seminarieårene 1911 - 14 sin kommende mand at kende. Det var Kristen Bisgaard Kjeldgaard fra Ullerup ved Heltborg, i det følgende alene kaldt Kjeldgaard.

Dagmar havde nu fundet den mand, hun gerne ville giftes med, og hun havde afsluttet sin uddannelse. Der skulle således være klar til at hun kunne gifte sig og påbegynde et arbejde som lærerinde. Men der var alligevel mange vanskeligheder, hvilket først og fremmest skyldtes arbejdsløshed blandt lærere, dernæst dem udtalte kønsdiskriminering, der udøvedes over for lærerinder dengang. Det var sværere for en lærerinde end for en lærer at få et embede, og hvis man var gift med en lærer var det nærmest umuligt at få en stilling, idet de kommunale myndigheder fandt det urimeligt, at en familie skulle have indtægter af to stillinger. Yderligere var der den forskel at lærerinders løn var mindre end lærernes - for samme arbejde!

Da Dagmar, hjemkommen fra Gedved seminarium, ikke kunne få et embede, tog hun et årskursus i gymnastik på Statens gymnastikinstitut i København. Det var hun nok ikke så ked af, idet hun ligesom sine søskende var meget interesseret i gymnastik, og idet hun formentlig regnede med derved at forøge chancerne for at

få en stilling. I fortsættelse af kurset på Gymnastikinstituttet tog hun i sommeren 1915 et svømmekursus i København.

Kjeldgaard får i 1914 umiddelbart efter eksamen stilling som lærer i Klitmøller, og to år efter flytter han til en stilling ved Hurup skole. Dagmar må derimod efter årskurset i København vende hjem til Australiasminde og i de følgende år nøjes med vikararbejde ved skolevæsenet i Thisted. Hun søger ikke nogen stilling som lærerinde på landet, idet hun anser det for lidet attraktivt på grund af den ringe løn. Hun finder, at forholdene for lærerinder og for kvinder i almindelighed er urimelige, og mon ikke det er netop i disse år, at hendes senere engagement i kvindebevægelsen (Dansk Kvindesamfund) grundlægges.

Dagmar er i disse år i et dilemma. Hendes forældre synes hun bør se at få noget ud af sin lærerindeuddannelse, og i Hurup sidder Kjeldgaard ene i sin lejlighed og ønsker at Dagmar skal

komme og rykke ind som lærerkone. Det ender med bryllup d. 24. marts 1918, og Dagmar og Kjeldgaard oplever nu fire vist meget lykkelige år i Hurup. Børnene kommer først til senere, og i Hurupårene har de god tid til selskabelighed med nye venner fra Hurup, seminariekammerater og Dagmars og Kjeldgaards familie. Førstelæreren Johannes Kappel, hans kone og børn bliver deres meget gode venner.

Efter nogle år i Hurup begynder Dagmar og Kjeldgaard at se sig om efter nye stillinger, og Dagmar har endnu ikke opgivet at få en lærerindestilling.

I slutningen af 1921 er der både en lærer- og en lærerindestilling ledig ved Kjellerup kommuneskole, og begge søger. Kjeldgaard bliver antaget og tiltræder sin nye stilling 1. marts 1922. Dagmars håb om at få en stilling bliver til skuffelse endnu engang.

De første år i Kjellerup bliver en begivenhedsrig tid, hvor de fire børn kommer til verden. Lykken har ikke forladt Dagmar og Kjeldgaard, men de må nok på baggrund af Hurupårene i højere grad sande at "Sorrig og Glæde de vandre til Hobe" (Thomas Kingo). I forbindelse med den første fødsel får Dagmar en sygdom (årebetændelse), som hun må døje med resten af livet. I Hurup havde Kjeldgaard i Johannes Kappel haft en skoleleder, han var meget

Dagmar

glad ved som kollega, og som han som menneske satte meget højt. Nu oplevede han en skoleleder, som han ikke havde så let ved at samarbejde med.

Vi skal imidlertid her forlade familien i Kjellerup og fortsætte med skildring af hvordan de øvrige børn fra Australiasminde kom i vej.

Johannes og Anker. To gartnere

To af drengene fra Australiasminde blev gartnere som deres far. Det var Johannes og Anker, og de gik i kompagni med hinanden, uanset at de i mange måder var meget forskellige. De to brødre havde en hel del vanskeligheder med at få deres fælles virksomhed til at gå godt, og deres forskellige egenskaber og temperament gav anledning til en del samarbejdsvanskeligheder.

Johannes var 6 år ældre end Anker. Han havde gået i en god skole hos sin far, og han var en dygtig og meget flittig gartner. Han var impulsiv, og hans temperament kunne godt bringe ham i vanskeligheder i forhold til sine omgivelser. Johannes havde sans for det festlige i tilværelsen, og han forstod at udnytte de muligheder, der kunne byde sig i så henseender. Hans soldatertid gav ham sådanne muligheder, og han følte selv, at denne tid så fuld af fest var noget, der aldrig ville komme igen, og som måtte nydes i fulde drag. Mens han er soldat, skriver han til Axel, der har fået en skade på hånden som følge af et dristigt spring i gymnastiksalen:

"Skørping, d. 23.6.1915. Kære Broder! Tak for Meddelelsen, men jeg synes nu du skulle lade være at komme ned på Hænderne. Det var ogsaa en Pokkers Højde at springe, og kunde jeg lære at springe saa højt, turde jeg godt vove Lillefingeren. Min gode Kammerat Martin, som læste Kortet kunde ikke forstaa, at vi var saadan nogle Springfyre alle sammen, og at vi kunde have Lyst til at øve os i saadan noget. Han er nu ogsaa saadan en rigtig fornuftig og god Fyr. Hvorlænge tror du saadan en Historie kan vare?"

Jeg kan ikke godt komme og besøge dig, men jeg haaber, at den yngste vil tage sig rigtig godt af dig. Du skal se, hun kommer med Jordbær til dig en af de første Dage og trøster og snakker venlig til dig. I Dag saa jeg de først modne Jordbær her i Kromandens Have.

Du kan tro det er et livlig Sted at være, vi gaar og laver en

farlig Haløj hele Tiden næsten. Hver Aften drikker vi Kaffe i Haven sammen med Frøkenen og alle Pigerne, og saa er der Fart i Ungdommen. Saadan Dage faar vi aldrig mere. I Aften vil jeg en Tur

til Hobro og besøge Alfred og tager med 9 Toget nu og kommer med første Tog hertil i Morgen tidelig.

Naar jeg ikke maa faa rigtig Orlov tager jeg det selv af den gode Tid jeg har.

Jeg skal ikke ind til Gamle (Obersten) førend Kl. 8½ om Morgenen og er helt fri 6½, saa der er en dejlig Tid imellem. Nu er Kl. 10 og Gamle vil ikke staa op endnu, og saa kan jeg løbe her frem og tilbage hele Formiddagen fra 9 af. Da har jeg god Tid, imellem jeg er inde hos ham, vil jeg skrive videre paa Brevet.

Den 30. er det jo min Fødselsdag, og da skal vi som sagt have stor Fest her. Jeg skal

varte op, og Gud ved al det vi skal løbe efter, for saa snart der er Damer med i Spillet, er Gamle hel konfus. Det bliver vist ingen rolig Fødselsdag for mig, men Martin og jeg har jo Champagnen hos os og kan godt invitere Fremmede op paa vores Nr. 10 og holde privat Fest her. Nu haaber jeg, at du kan skrive med Højre Haand til Ankers og min Fødselsdag.

Hvis der er noget, du vil have mig til at sende dig eller noget af den Slags, saa sig til, og jeg skal hjælpe dig saa godt jeg kan.

Du synes selvfølgelig, det er nogle fortvivlede Breve, jeg skriver til dig, men der er altid en Pokkers Adspredelse her, saa man kan ikke sidde i Fred i flere Minutter. Her paa Værelset er der et Billardbord, og hele Dagen og Aftenen med staar der nogle af vores Kammerater og spiller. Vi kunde jo godt lukke for dem, men vi er jo Soldater alle sammen og skal være flinke mod hinanden.

Johannes i soldateruniform.

Nu vil du vel snart skrive igen. Hermed mange Hilsener
 fra
 Johannes

P.S. Nu maa du ikke holde for meget Sjov paa Sygehuset. Det plejer jo at være et Sted, hvor der er Ballade."

Anker havde lige som sine brødre fået en praktisk uddannelse i gartneriet på Australiasminde. Han havde imidlertid haft andre tanker om sin fremtid end at være gartner. Han var velbegavet og havde tænkt sig en boglig uddannelse. Han gjorde også en begyndelse i den retning, idet han fra sommeren 1916 til sommeren 1917 gik på præliminærkursus i København. Hans familie tilskyndede ham imidlertid ikke til at gå videre. Dels var det jo dyrt at studere, dels var fremtidsudsigterne usikre som følge af en dårlig beskæftigelsessituation.

Allerede før Anker i 1917 er kommet hjem fra København, har Johannes først på året påbegyndt sin egen jorddrift. I august køber Johannes et areal af Winthers Møllegaard, og i foråret 1918 går han så i kompagni med Anker, og de køber sammen endnu et jordstykke.

Selvom Johannes og Anker har påbegyndt egen virksomhed, er de ikke i egentlig forstand draget af hjemmet. De holder stadig til på Australiasminde, selvom de har et fristed i huset "Villa Betryg". Her kan de være sig selv, og her er det ikke forbudt at drikke en Whisky-sjus eller at tage sig et spil kort. Senere på året køber Johannes og Anker en gård i Brund, og her flytter Johannes ud. Til gården hører 31 tdr. bygsædeland, og med besætning må brødrene betale 44.150 kr. Johannes og Anker har nu jord 4 - 5 forskellige steder. Axel hjælper dem med at afsætte en del af deres produkter i København.

Kort efter gårdhandelen skriver Anker til Axel om forskellige ting, herunder om hans planer om eventuelt at tage på handelshøjskole i Århus. Han regner ikke med, at de skal beholde gården, men søge den solgt med fortjeneste efter et par år. Anker regner med at tage til udlandet, når de "gode tider" er forbi, og gården er solgt.

En aften i november 1918 har Anker i "Villa Betryg" besøg af Harald. De skriver et fælles brev til Axel, og Anker indleder:

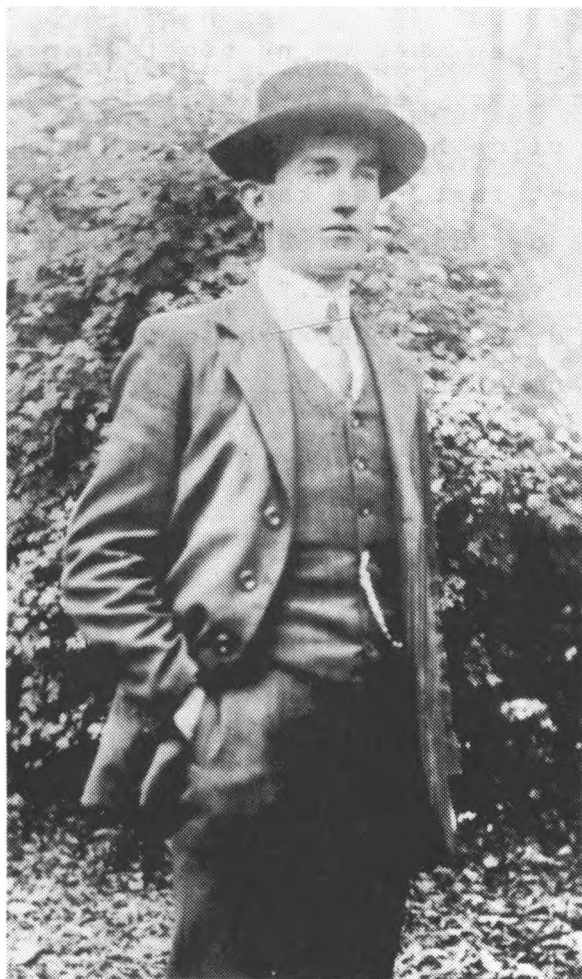
"Kære Broder! Tak for Brevet. Du har vel fået Check'en? Hvordan har I det med "den Spanske" i København? Her i Thisted er der et Par Hundrede Stykker, der ligger syge af den. Barber Petersen har anskaffet Gasmasker til sine Svende af den Grund.

Jeg har lige ligget paa min Seng og hørt i Telefonen for at faa noget nyt om Krigen at høre. Avisdrengen er nemlig ikke kommet med nogen Avis i Aften. Jeg fik ogsaa en hel Masse at vide af Nørremølleren og Kr. Foged, som stod og sludrede med hinanden. Kr. Foged fortalte, at han havde været i Arup for at besøge Thomas og Elisabeth, og at Kathrine var der endnu.

Da jeg var blevet ked af at høre paa det Sludder, ringede jeg til Harald og bad ham komme herom og hjælpe mig at rulle Cigarer. Vi er nu ikke kommet til det endnu, for vi synes, at Tobakken er

for daarlig. Kan du ikke faa Madsen til at skaffe Oplysning om, hvordan man skal tilberede Tobakken, og om hvordan Gæringsprocessen skal foregaa? Hvis du kan skaffe os en Opskrift, skal du nok faa noget at ryge paa. Vi havde et Tusind Pund eller to, da det var grønt, saa der maa da kunde blive en hel Del. Det værste er, at det hænger og bliver muggent flere Steder.

Johannes bor i Brund og passer vores Kreaturer. Vi skulde have haft en Husholder derude, men har ingen faaet. Derimod havde Johannes fæstet en Karl, som vi er kommet af med igen. Nu er det bestemmelsen, at Johannes skal derud om en Maanedes Tid og være der i Sommer ogsaa. Til Foraaret skal Kørne sælges (dem har vi kun for at faa Hvidkaalsbladene

Anker

brugte og for at faa lavet Gødning). Til sommer skal der Hvidkaal i det hele saa nær som Kronborgjorden, hvor der skal være Rug, Havre og Kaalraber."

Harald fortsætter brevet:

"Og der skulle helst sættes lidt Orden i Husholdningen. Det gaar i et rædsomt Svineri derude. Hele Køkkenet er et Uorden af snavsede Tallerkner, Skeer og alt. Jeg har været derude i Dag og gjort deres Aflægger i Stand, og saa skulde vi selvfølgelig lige skære

et Par Vragshvidkaal til Kørerne, saa det blev selvfølgelig til Overarbejde. Jeg er bange, det er galt at spille alle disse Aar derude hos de Bolcheviker. Bare disse B. ikke begynder med deres Optøjer her i Landet, for saa vil jeg alligevel være med til at slaa et Slag for deres Tilintetgørelse. Ja, nu sidder jeg her og lader Harmen mod disse Bolscheviker løbe af med mig, og det var jo egentlig ikke det, jeg skulde skrive om. Anker sidder og slaar nogle vældige Akkorder an paa Harmonikaen, saa jeg er helt ør i hovedet."

Brevet fortsætter nu med Ankers pen igen:

"Jeg skulde jo have været paa Handelshøjskole, men paa Grund af en lille Historie, som ikke hører herhen, blev jeg gal i Skolen og bestemte mig til ikke at tage derhen. Det er nu noget dumt at tage saadan nogle bestemte Bestemmelser. Jeg kan ikke lide at gaa saadan og jukke, som jeg gør. Jeg vilde hellere have været ude at se mig omkring, men nu er jeg jo sat fast. Jeg kan ikke forstaa, at du vil blive i København, nu da der baade er Epidemi og Mulighed for Oprør. Men nu bliver du vel indkaldt."

Harald slutter brevet med at meddele en række nyheder, og han spørger, om Axel ikke kan skaffe ham et stativ til fotografiapparat.

Gartneriudsalget "Danmark"

Selvom Johannes og Anker har startet en virksomhed, går de stadig og tumler med andre planer. Således er de en tid inde på at erhverve jord ved København og begynde gartnerivirksomhed derovre. I løbet af sommeren 1919 begynder brødrene at lægge planer om at åbne en butik i Thisted. Anker prøver at overtale Gudrun til at hjælpe dem i begyndelsen, men Gudrun har betænkeligheder.

Sidst på året åbnes forretningen "Danmark" på Vestergade i Thisted. Der går bud til Axel i København om at skaffe varer til butikken. Der skal også tænkes på reklame, og herom skriver Anker til Axel:

"Kan du ikke hilse Nielsen fra mig, og faa ham til at lave en Reklame for os. I Telefontavlen faar vi et Stykke øverst paa den forreste Side, hvorpaa jeg havde tænkt mig, der skulle staa noget lignende:

Gartneriudsalget Danmark
Grøntsager - Frugt - Planteskoleartikler
Spec. Jordbær Tlf. 511 Bdr. Badstue Tlf. 511 Spec. Jordbær

Dernæst faar vi al Pladsen om Bogstaverne, for Eks.:

Gartneriuds. Danmark	til de billigste
sælger	abrikoser
	Priser

eller saadan noget lignende; men det skal du og Nielsen nu hitte ud af, hvad der er bedst. I kan jo se efter Københavnernes to-sede Reklamer."

Butikken er især Ankers del af brødrenes fælles virksomhed. I begyndelsen har han en ung pige til at hjælpe sig, men i julemåneden begynder Gudrun som hjælper i butikken.

Johannes tager sig mest af markarbejdet. Han råder endnu ikke i tilstrækkelig omfang over redskaber, trillebøre, vogn og

CARTNERIUDSALGET DANMARK
I døråbningen Gudrun og Anker

plov, og han låner sig derfor frem hos faderen. Han glemmer dog ofte at spørge først og selv levere det lånte tilbage, og det er til en del besvær for Niels. Måske på denne baggrund får Johannes samme år i julegave fra faderen en økse og Anker en knibtang.

Efter knap 2 års forløb er Johannes og Ankers forretning i god gænge, og i september 1921 skriver Anker i et brev: "Vi har en

god Forretning, men mangler lidt mere System i Bogføringen, og i Forretningsgangen i det hele taget." Anker gør meget ud af den handelsmæssige side af sagen og foretager indkøbsrejser, bl.a. til København og Fyn. En del af varerne afsætter han til købmændene på landet i Thy. Forretningsrejserne foretager han som regel på motorcykel.

Ankers sidste rejse

Anker arbejder hele tiden med planer, og d. 4. oktober 1921 skriver han i et brev til Axel:

"Jeg kom jo ikke til København i Søndags, men jeg vil næsten antage, at det bliver til noget paa Søndag. Men det kommer jo ogsaa lidt an paa Vejret. Jeg tror ikke, at du faar Far med til Tyskland; der tør han ikke rejse ned for sin Kone. Naa, jeg skal prøve, om jeg ikke kan faa ham med paa Søndag. Saa gaar det nok, naar vi først faar ham med til København."

Tre dage senere, d. 7. oktober 1921, kommer Anker ud på en anden rejse, den sidste i hans liv.

Den skæbnesvangre dag kører Anker på sin motorcykel til Sydthy i forretningsanliggender. Det er hans agt at overnatte hos Dagmar i Hurup, og om aftenen er han i regn og mørke på vej hertil. På vejen mellem Morup Mølle og Vestervig kører han ind i en hestetvogn, der kommer kørende uden lys. Anker bliver meget hårdt kvæstet og føres til Vestervig sygehus, hvor han dør om natten. Ankers pludselige død gør stort indtryk på de mange, der kendte ham. Af omtalen i avisen fremgår at 3-400 mennesker deltager i begravelsen.

I familien, der nu har mistet to sønner, er sorgen over Ankers død stor. Sorgen er nok især tung at bære for Ane Marie. For Niels lettes sorgen vist noget ved troen på at der er noget på den anden side af døden. "I et næsten Nu kan man flyttes over i det ukendte Land", skriver Niels i et brev, hvor han underretter Axel om Ankers død.

Dagmar var den første, der efter ulykken var nået frem til Vestervig sygehus, og hun havde da haft en betydelig ro og styrke i sindet, som hun kunne sætte ind på at nå Ankers bevidsthed, således at han, hvis det var muligt, kunne føle, at en af hans nære var tilstede. Senere griber Dagmar af mismod. Det kommer frem i et brev, hun skriver til Axel om en tur Anker i sin tid foretog til Silkeborg. Klokkeren 12 om natten kommer han til Kjellerup, tror at han har nået sit mål og bliver temmelig nedslået over at

der endnu er langt til Silkeborg. Dagmar fortsætter: "Det var vist hans første Tur ud i Verden. Han havde ellers ventet at få mere at se her. - Hvor er det svært at forlige sig med Tilværelsens Berettigelse. For mig er det saa grusomt, at man intet som helst ved om Livet paa Jorden. Man ved knap, om man lever. Undertiden har man Fornemmelsen af, at man er det bare Tomhed, og tit maa man opdage, at det man føler sig fyldt af, ingen Magt har, naar man skal handle, og at det slet ikke vil drive en til Handling".

Udover den tyngende sorg er Ankers død årsag til en ulykkelig situation, der især berører hans far og hans to søskende, Johannes og Gudrun. Anker kunne meget vanskeligt undværes ved driften af "Danmark". Gudrun og Anker havde haft et godt samarbejde om driften af forretningen, men etableringen af et tilsvarende samarbejde mellem Gudrun og Johannes byder på store vanskeligheder. Niels står økonomisk bag driften af den virksomhed, som de to brødre havde startet, og også han får store vanskeligheder med Johannes, som en lang tid slet ikke vil diskutere opgørelse af boet efter Ankers død. Efter nogen tid forlader Gudrun "Danmark", og hendes plads i forretningen bliver overtaget af Hansine, som Johannes senere bliver forlovet med. Efterhånden udglattes det spændte forhold mellem Johannes og hans far. Og det ordnes sådan, at Johannes alene driver forretningen videre.

Efter at Johannes og Hansine er blevet gift, får de en søn, som får navnet Anker. Niels skriver til Axel: "Nu haaber vi det bedste for Johannes og hans Søn - at det engang maa blive et Firma (J. Badstue og Søn)" Det kom ikke til at gå sådan. Den lille Anker levede kun ganske kort.

Gudrun

Gudrun i skøjteudstyr

Efter at Gudrun har forladt "Danmark", er hun, i perioder hvor Dagmar er syg, optaget af at hjælpe Dagmar og hendes familie, først i Hurup og derefter i Kjellerup.

Gudruns forlovede, Victor får i 1925 sin eksamen som lærer fra Silkeborg seminarium, og i 1926 gifter Gudrun og Victor sig.

I en del år bor de i Kjellerup, hvor Victor i 1927 har fået ansættelse ved Kjellerup skole.

Ingeborg.

Ingeborgs store interesse for faderens virksomhed gør det naturligt for hende selv at ønske at få en tilsvarende virksomhed. Lige som Dagmar må hun opleve, at der ikke er ligeberettigelse for kvinder og mænd. Før det bliver Ingeborgs tur, bliver det de to yngre

brødre, Johannes og Anker, der får Niels's støtte til at starte egen virksomhed. Men i en alder af 30 år lykkes det endelig for Ingeborg. Hun køber en gård i Hov, men det er vist noget af et vovestykke. Samme dag, hun skriver under på skødet, skriver hun til Axel for at låne penge til køb af heste.

Ingeborg

Ingeborg arbejder i den følgende tid stærkt på at forbedre gården og få den til at give udbytte. Til hjælp ved driften har hun bl. a. Kristian Larsen, der senere bliver hendes mand. Det lykkes imidlertid ikke for hende at få konsolideret stillingen tilstrækkeligt, og efter ca. 2 år må hun og Kristian forlade går-

den. Der følger nu en urolig tid for dem, men i 1923 bliver de da gift. Ingeborg har en tid som særeje en part i "Danmark", og Kristian har en tid en ejendom i Vesløs. I 1930 flytter de ind i en lille ejendom i Fårtoft, hvor de bliver resten af deres dage. Kristian bliver opsynsmand ved den nærliggende Eshøj plantage for en betaling af 5 kr. pr helligdag fra bøgens udspring til 1. august samt yderligere honorar for skovhugst. Iøvrigt ernærer Kristian og Ingeborg sig ved drift af ejendommen, der delvis drives som gartneri.

Axel

Axel bliver ligesom sine brødre oplært i gartneriet derhjemme på Australiasminde. Det bliver imidlertid tidligt bestemt, at han skal have en boglig uddannelse, og han starter med at tage præliminæreksamen fra "Kornmod" i Silkeborg. I 1914 bliver han indkaldt til Livgarden, hvor han er i to år og udnævnes til korporal. Herefter begynder han dyrlægestudiet ved Landbohøjskolen, hvor han tager afgangseksamen i 1922. Samme år bliver han gift med Astrid Jacobsen, som han havde lært at kende allerede, mens han læste til præmilinæreksamen. Axel og Astrid bosætter sig i Hjørring, idet Axel får ansættelse ved Veterinærkontrollen med tjeneste ved Hjørring slagteri.

Axel

I januar 1923 besøger Niels og Ane Marie den unge dyrlæge og hans kone. Efter at være kommet hjem skriver Niels brev og takker for de gode dage i Hjørring, og han slutter brevet:

"....Bare I nu ikke er bleven forklølet og kommet for meget ud af jeres gode Sigt ved i fire Nætter at have overladt os jeres til os for fine senge. Moder siger, at kommer hun mere til Hjørring, skal I blive i jeres egne Senge.

Husene her hjemme stod da, hvor de stod, før vi tog hjemmefra. Der laa Brev fra Harald, da vi kom hjem. Han flytter den første til nyt Kvarter, men vedbliver at spise, hvor han spiser nu.

Lev nu vel som hid til, og stræk godt paa Hvedebrødsdagene. Besøget paa Slagteriet staar stadig i min Bevidsthed som noget meget stort, og et godt Aktiv for Hjørring.

En af Dagene sender jeg Træskostøvlerne. Modtag vore bedste Hilsener. Moder og Fader."

Nu var Axel så "i vej".

Harald

Harald, den yngste i søskendeflokken, interesserede sig tidligt for mekanik, og som 15-årig kommer han i lære på maskinfa-

brikken Nordthy. Harald interesserer sig for biler og motorcykler, og han bliver lige som Anker en ivrig motorcyklist. Lige som Anker drømmer han om at drage ud i den stor verden og opleve noget mere end livet i den lille provinsby.

Harald

Efter at have overstået 4 års læretid ved maskinfabrikken tager Harald til København for at læse til ingeniør (maskinkonstruktør). Harald klarer studierne godt, men under studieårene kan det nok hænde, at han ind imellem længes en smule efter den hjemegn, som han tidligere har brændt efter at sige farvel til. I ferierne i Thy nyder han mere end tidligere samværet med familien, en mundfuld Limfjords- eller Vesterhavsvand og især en motorcykletur på Thylandske veje.

I København lærer Harald sin tilkommende kone Ellen Margrethe Nielsen at kende. Ellen er søster til en af Haralds studiekammerater.

Efter afsluttet eksamen i 1925 bliver Harald ansat i firmaet F. L. Smith & Co., hvor han kommer til at deltage i opførelsen af en række cementfabrikker rundt om i verden, bl.a. Kina. Ellen følger ham trofast overalt. Med hensyn til at opleve den store verden lykkes det for Harald at realisere ungdommens drømme.

Niels bliver enkemand

Ane Marie bliver 65 år det år, hvor Harald som den sidste af børneflokkens afslutter sin uddannelse. Ane Marie har på dette tidspunkt allerede gennem længere tid været plaget af sygdom, og hun har måttet tilbringe meget af tiden i sengen. Året efter - i 1926 - dør hun.

Ane Marie og Niels kommer således ikke til at opleve en rolig alderdom sammen. Og Niels kommer efter 38 års ægteskab til at op-

leve ensomheden, samtidig med at han som enkemand kommer ud for en hel del genvordigheder, især som følge af økonomiske vanskeligheder.

Trods modgangen arbejder Niels energisk videre med sin virksomhed, herunder videreførelse af plantningsarbejder i Sønderjylland. I Sønderjylland forestår Niels en række arbejder med

Ane Marie

plantning af træer langs landeveje, og det er arbejder, han har fået overdraget i forbindelse med, at amtsvejsinspektør E. Dalsgaard, Thisted, efter genforeningen er blevet amtsvejsinspektør i Sønderjylland.

Niels har hele tiden været en initiativrig, fagligt dygtig mand, og han har været myreflittig. Han har tidligere haft gode indkomster, men udgifterne har også sommetider været store, bl. a. som følge af en stor børneflokk, der skulle i vej. Niels har ikke haft held med at konsolidere sig, så han i sine ældre år kan føle sig økonomisk sikker.

Australiasmindes beliggenhed lige op ad Thisted by bevirker, at Niels en tid overvejer at udstykke ejendommen.

Disse planer må han imidlertid opgive, idet tiden endnu ikke er moden til udstykning. Udstykning bliver først til noget mange år efter Niels's død, nemlig i 1960'erne.

Efter at have opgivet udstykningsplanerne afhænder Niels i 1929 Australiasminde til Johannes og Hansine, der driver ejendommen nogle år. Niels bliver dog boende på Australiasminde og deltager fortsat i arbejdet.

I 1933 slutter Niels's virksomme liv efter at han i nogen tid har lidt af sygdom.

Børnebørn.

Niels oplever inden sin død at blive bedstefar til en række børnebørn, og efter hans død kommer der endnu et par stykker af denne generation af efterkommere. Der skal på ingen måde her gives nogen

levnedsskildring af børnebørnene, men alene en kort omtale for dog at knytte en forbindelse til nutiden og fremtiden.

Ingeborg og Kristian får tre børn. Den ældste, Karen, bliver sygeplejerske, og de to yngre Marie og Kaj bliver lærere.

Johannes og Hansines førstefødte dør som lille, men de får så først Annelise, der i dag er husmor i Thisted og senere Inger og Arne. Inger er kontoruddannet, og Arne er ansat i Den danske Bank.

Af Dagmar og Kjeldgaards børn er Hanne farmaceut, Poul ingeniør, Ebbe ansat i arbejdsministeriet, og Sven er lærer.

Axel og Astrids datter, Bodil, er lærer, og deres søn, Preben dyrlæge.

Der er foreløbig nævnt 4 børnebørn, der er lærere. Gudrun og Victor har leveret fire til, nemlig Vitta, Inge, Grethe og Minna. Den ældste, Gulla, er bibliotekar.

Harald og Ellens to sønner, Niels og Jørgen, er begge ingeniører.

En efterslægtstavle er iøvrigt medtaget sidst i nærværende bog.

Min bedstefar.

Niels er den eneste af mine bedsteforældre, jeg har kendt, og det er vel bl.a. derfor, han har spillet så stor en rolle for mig. Efter de ydre omstændigheder skulle man ikke tro, at han kunne have spillet så særlig stor rolle, idet jeg kun var 9 år, da han døde, og idet jeg på grund af afstanden fra Kjellerup til Thisted kun ret sjældent så ham. Jeg erindrer ikke, at bedstefar talte særlig meget til os børn, men til gengæld fortalte min mor ofte om sit barndomshjem, og derved kom vi også lige som til at kende bedstefar bedre.

Australiasminde kom for os børn til at stå som et skønt sted. Jeg har kun erindringer om besøg på Australiasminde om sommeren, og en herlig oplevelse var det på sin cykle at svinge ind fra Thingstrupvej og møde duften fra rosenbedene foran Australiasminde. Og herligt var det at tage huset, laden, stalden og markerne i besiddelse. Markerne lå på en dalskråning, og nede i dalen løb en bæk, som naturligt måtte være et dragende mål for os børn.

Bedstefar besøgte også os i Kjellerup, og han havde til jul nogle gode gaver til os. For mig står en rød hest med tre hjul, lige som en trehjulet cykel i kær erindring.

Bedstefar var en mand, der kunne lide fest, og han holdt meget af julen. Når der på Australiasminde havde været danset tilstræk-

keligt omkring juletræet, og man havde glædet sig længe over træet og de frugter, der hang på det (æbler og appelsiner) holdt Niels en tale. Han talte om de strålende frugter på træet, men gik derefter over til at tale om nedfalden frugt - "og nedfalden frugt var skam ikke noget at kimse ad." Når så denne tale var slut, kunne man gå over til den spændende uddeling af den nedfaldne frugt! Bedstefars tale kan jeg ikke mindes at have hørt ham selv holde, men min far overtog talen, så den også blev tradition i mit barndomshjem i Kjellerup. Og også mine egne børn har undertiden juleaften måttet høre denne tale, inden vi kunne gå i gang med julegaverne.

Niels

Når bedstefar var på besøg hos os, kunne vi børn blive en smule forundrede, når far og bedstefar kom til at diskutere politik. Det kunne de ikke blive enige om, og vi børn kunne nok fornemme en vis misstemning, selv om vi ikke forstod grunden.

En lys og strålende sommerdag opholdt jeg mig i haven ved skolen i Kjellerup, da min mor kom og fortalte, at hendes far nu var død. Mor satte sig ned i græsset ved siden af mig. Jeg husker ikke, om hun græd, men jeg mærkede, at hun var dybt bevæget. Mange år senere fortalte hun mig om, hvorledes savnet af ens forældre - selv om man er voksen - aldrig helt forvindes.

Men lige som sorgen skal have sit skal glæden også. Også efter bedstefars død fortalte mor tit og med glæde om sin far og mor. Hun var ikke ukritisk i sin bedømmelse af dem, men hendes omtale af dem var altid præget af kærlighed. Min mors overvejende lyse skildring af hjemmet på Australiasminde og hendes udtalte kærlighed til forældrene kom til at betyde meget for mig både som barn og senere i livet.

Min mor havde en tro på livets kilde, som rakte ud over den tid, der tildeles det enkelte menneske, hende selv og dem, hun holdt af. Mon ikke hun i den tro havde en arv især fra sin far. Få dage før solen gik ned for sidste gang i hendes liv, var hendes sind

optaget af, at der er andre sole og andre stjerner til. Hun citerede strofer af Ingemanns digt "Holgers Sang om Livet". Hendes oplevelse af dette digt var sikkert knyttet til barndomshjemmet på Australiasminde, og vi slutter skildringen af familien fra Australiasminde med de sidste linier af Ingemanns livsbekræftende digt:

Se frem, men ej tilbage! - Hvad sjælen attrår,
måske dog engang under solen du når.

Men når under solen ej sjælen, hvad den vil, -
så er der andre sole og andre stjerner til.
Og slukkes alle sole og stjerner engang, -
dog livets kilde springer, hvor evig den sprang.

INGEBORG LARSEN OM SINE FORÆLDRE OG BEDSTEFORÆLDRE

Samtalerne med Ingeborg foreligger som båndoptagelser. Efter nedskrivning er stoffet undergået en vis bearbejdning, især med henblik på en ordning af stoffet tids- og emnemæssigt. Ved den endelige redaktion er nogle afsnit, som måske kunne give en "skæv" beskrivelse af visse ting udeladt.

Farfar, Peder Chr. Nielsen i Østerild.

Min farfar har jeg kendt godt. Han døde først, da jeg var 25 år gammel (1913).

Peder Chr. Nielsen boede jo i Østerild, og når vi - mens vi boede i Hov - skulle besøge ham, kunne vi komme over med robåd ved Hovsør, hvor der nu findes en dæmning med vejforbindelse. Roturen kostede 10 øre, og det var ikke altid vi havde råd til det, men så var det jo muligt at gå den længere vej nord om Lønnerup fjord.

Gammelfars gård lå ikke langt fra Østerild kirke, og det havde den fordel, at man kunne bære lig fra gården og til kirken!

De gamle bygninger lå meget lavt, og om vinteren og om foråret kunne der stå vand næsten helt op til gården. Et nyt stuehus er nu bygget, men en del af de gamle bygninger findes endnu.

I stuehuset var bl.a. følgende rum: dagligstue, storstue, spisestue, soveværelse og 2 gæstekamre. I forbindelse med dagligstuen var der et lille indelukke med en seng. I soveværelset var der to dobbeltsenge med omhæng - og messingknapper. Det var meget pænt, syntes jeg. Ved bilæggerovnen var en kasse til at lægge en "unge" i.

Huset var således ikke så lille, men om vinteren opholdt de sig - for at spare på varmen - kun i dagligstuen.

Ved siden af bilæggerovnen i dagligstuen havde gammelfar stående et par sorte træsko. Dem brugte han, når han gik i kirke - og det gjorde han hver søndag. Han var meget glad ved pastor Heiberg, der var præst i Hunstrup - Østerild i en årrække, indtil han flyttede til Kirke Helsinge på Sjælland. Gammelfar glemte ikke pastor Heiberg, og som gammel mand skrev han til Heiberg og bad ham komme, inden han "gik til". Heiberg kom også til Østerild og besøgte gammelfar. (1)

Gammelfar fik jo 7 børn med sin første kone, Inger Kirstine Badstue. 4 af disse børn døde imidlertid som små, og en, Lars Christian, døde som ung i Amerika. Tilbage var Marie og Niels Christian.

(1) G.P.J.Heiberg var sognepræst i Hunstrup - Østerild 1875-84. I Paul Nedergaards "En dansk Præste- og Sognehistorie", bd. 2 (Kbhvn. 1954) oplyses om Heiberg: "-- Gustav Heiberg var en meget betydelig prædikant. Ansete mænd anså ham for en af landets betydeligste. Og hans prædikener og ligtaler blev husket. Der var ikke fyldekalk eller vås i dem. --"

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Da Inger Kirstine døde, giftede gammelfar sig med Maren, der var pige i huset. Hun havde været halvt mor for børnene - og det var klogt af gammelfar at gifte sig med hende. Men han behøvede jo ikke at have så travlt med at få flere børn. Han fik 9 børn med Maren.

Maren var lige så glad for far, som havde han været hendes egen dreng. Fars rigtige mor døde kun 14 dage efter at far var født.

Fars 4 år ældre søster, Marie, kom i pleje hos slægtinge i Kløv: Mikkell og Kirstine, som var barnløse. Også far kom, da han var 9 år gammel, i pleje hos Mikkell og Kirstine, og han blev i gården, til han blev konfirmeret. De spillede kort næsten hver aften og far fik rigtig lært at spille kort - en interesse han bevarede hele livet.

Faster Marie blev gift med Simon Larsen Oddershede fra Bromølle, og de overtog Mikkell og Kirstines gård i Kløv.

I den tid vi boede i Hov, kom vi ofte på denne gård for at besøge vore fætre og kusiner. Af sønnerne overtog Lars Peter senere gården i Kløv, og Per fik senere gården "Vandtrang" i Sennels.

Det var i den tid almindeligt, når man havde mange børn, at få nogle "klinket ind" hos familie, der ingen børn havde. Sådan var det jo gået med faster Marie, der var kommet til Mikkell og Kirstine i Kløv. På tilsvarende måde blev min faster Anne forsøgt anbragt oppe i Vorring. Men det gik ikke så godt. Hun var der kun i 4 dage - så var de nødt til at hente hende hjem.

Gammelfars 2. hustru, Maren, døde, da deres yngste søn, Lars, kun var 14 år gammel (1893). Efter den tid var det to fastre, der holdt hus for gammelfar.

Da sønnen, Lars, overtog gården (1903), kom gammelfar på aftægt. 8 år senere blev Lars imidlertid alvorligt syg (kræft). Min far fik det ordnet, så Lars kom til behandling på Rigshospitalet i København, men her døde han (1911).

Kort efter Lars's død giftede hans enke, Marie, sig med Jakob Chr. Lukassen, der tjente i gården. Gården, der i flere generationer var gået i arv fra far til søn, var nu på fremmede hænder og gammelfars sidste år var ikke lyse. Han opholdt sig megen af tiden ude i stalden nu. Han var noget slået ud af modgangen, og jeg husker, at han engang sagde: "Mange skrub har jeg måttet døje, men dette sidste har været det værste!"

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Farmor, Inger Kirstine Badstue

Fars mor døde af tuberkulose ("tæring") kun 14 dage efter at far var født.

Gammelfar har fortalt om hende, at hun var meget dygtig og flittig. Kunne hun ikke sove om natten på grund af sygdommen, stod hun op og gav sig til at væve - væven var opstillet i soveværelset.

En af Inger Kirstines søstre fik Morup Mølle kro. En anden søster, har jeg kendt. Hun hed Grethe (g. Sørensen) og hun havde fået en legetøjsforretning på hjørnet af Vestergade og Amtsstræde i Thisted, efter at hendes mand var blevet syg.

Morfar, Johannes Petterson

Mors far var svensker. Han var som ung -som en slags fremmedarbejder- kommet til Thy, hvor han havde giftet sig og slået sig ned.

Jeg har siddet på hans knæ mange gange og hørt ham fortælle - han blev alle dage ved med at tale svensk. Jeg husker, at han engang sagde: Når jeg dør, skal du have min klokke.

Om sin barndom har gammelfar fortalt, at hans mor døde, mens han var lille. Han havde da flakket rundt med sin far og arbejdet på gårde rundt omkring i Sverige.

Han havde en søster, der hed Kirstine (1). Hende besøgte han flere gange i Sverige, efter at han var kommet så vidt, at han var færdig med at forsørge sine børn.

Jeg kender ikke årsagen til at gammelfar rejste til Danmark og jeg ved heller ikke, hvordan det gik til, at han kom til at tjene på herregården Kjølbygaard i Hunstrup. På Kjølbygaard tjente han i en længere periode som avlskarl. På gården tjente også Karen Marie Nielsen, som han blev gift med.

Det blev dengang regnet for simpelt at tjene på en herregård, men om Johannes kan det dog siges, at det i det mindste var en betroet stilling at være forkarl på den store gård.

Karen Marie Nielsen havde tidligere fået en datter uden for ægteskab. Denne datter, der blev døbt Karen Marie ligesom moderen, var 4 år gammel, da hendes mor giftede sig med Johannes.

(1) Johannes's søster Bolla Christina var født 1819 og hans søster Kjersti Johanna 1824.

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Da gammelfar og Karen Marie giftede sig, flyttede de ind i et bitte hus i "æ klit". Her blev mor født.

4 år senere dør Karen Marie og gammelfar gifter sig så med nabokonen, der er enke. Gammelfar rykker nu ind hos enkekonen, der har et noget større hus, hvortil også hører noget landbrug.

Gammelfar blev nu noget bedre stillet. Nabokonen havde to køer og hun havde også grise. Det var en stor ting derude på heden at have mælk i huset. Mor har fortalt om, hvordan naboerne kom for at få mælk.

Gammelfars 2. kone var en hel del ældre end han, og hun havde i forvejen 3 døtre. Disse tre havde nu fået stedfar. Mor havde fået stedmor og moster Karen Marie havde fået både stedmor og stedfar.

Huset de boede i var langstrakt. Det var det hus, hvor senere jeg og min broder Peder blev født. Moster Karen Marie har om hjemmet her fortalt, hvordan de om vinteren alle opholdt sig i een stue. Belysningen om aftenen var eet stearinlys. Ved dette lys skulle moderen væve og Karen Marie læse lektier. Karen Marie måtte så stå ved siden af væven, og kom hun så i vejen, blev hun skældt ud. Så kunne hendes far sige: "Kom her bitte Karen Marie, så skal jeg hjælpe dig". Moster Karen Marie fortalte mig senere om, hvor glad hun havde været for sin stedfar.

Nabokonen, som svenskeren giftede sig med, havde som før nævnt tre døtre, og mor havde på denne måde fået 3 søstre udover Karen Marie. Disse tre søstre blev hun også meget glad for. En af dem, Stine, blev gift med præstegårdsforpagteren i Hunstrup, en, "Kro - Mette" blev gift og kom til at bo i Østerild kro. Den tredje søster, Maren, fik tuberkulose og døde på Thisted sygehus. Det var en stor sorg for mor. Alle søstrene havde -lige som så mange andre fra Østerild- været på højskole og var præget af højskoleopholdet.

Da mor og far blev gift, var svenskeren stolt af, at hans datter havde fået en gårdmandssøn oppe fra byen.

Mor og far boede de første par år sammen med gammelfar i huset i "æ klit". Da far og mor flyttede til Hov, flyttede gammelfar med dem.

Svenskeren var en dygtig mand - min bror, Anker, lignede ham meget, de var begge meget pertentlige.

I Hov var det altid svenskeren, der skulle tage tjørneplan-

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

ter op. Han gjorde det på en bestemt måde, og det arbejde skulle andre ikke røre ved! Svenskeren kunne i det hele taget mange ting, men far anerkendte det vist ikke tilstrækkeligt. Han omtalte det som "krejlerting".

De første år, vi var i Hov, og hvor far ikke havde så megen hjælp, høstede svenskeren alt kornet. Senere gav han sig til at "slå hæle". Han tog til Thisted om efteråret og købte egetræ hos træhandleren, som han var stolt af at være gode venner med. Det var meget højtideligt, når svenskeren skulle lave noget.

Når gammelfar havde fået egetræet hjem, stod han ude i haven og savede træet til i rigtig længde, så det kunne blive til tøjr-pæle.

Da vi flyttede til Thisted, flyttede svenskeren med, men han døde året efter af kræft.

Mormor, Karen Marie Nielsen

Mor har ikke fortalt meget om mormor, som hun jo ikke selv havde nogen erindring om. Hun døde, da mor var 4 år gammel.

Mor fortalte, at hendes mor var født "ude på bakken i Kløv". Familien hed Vestergaard, og en fætter til mor med dette navn kom til at bo i Sennels. Denne fætter kom engang til os på Australiasminde med sin søn, Einar. Han ville gerne have sønnen til at bo hos os, idet han skulle på realskole i Thisted.

Fars og mors ungdom i Østerild

Far kom som ung i gartnerlære. Han var bl.a. en tid i Århus, hvor han fik særlig kendskab til frugttrær.

Efter at far havde været i gartnerlære og været på højskole, fik han et areal på en tønne sæde af sin fars jord. På dette areal, der lå langs vejen ned til gammelfars gård, indrettede han sin første planteskole.

Mor kom ud at tjene, da hun var 14 år gammel. Senere, da hendes stedmor var død, kom hun hjem og passede i nogle år huset for sin far. Disse år var for mor så meget de bedste. De havde det økonomisk godt, og hun og hendes far kunne hjælpe hinanden. Faderen gik post, og mor gik også sommetider post som afløser for sin far.

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Da far 1887 blev gift med mor, flyttede han ind i svigerfaderens hus i "æ klit". Huset, der var langstrakt, var ret rummeligt (der kom senere til at bo to familier i det). Huset findes ikke mere.

Jeg og Peder er født i Østerild i dette hus, henholdsvis 1888 og 1889.

Da jeg var 2 år gammel, flyttede vi til Hov ved Sennels. Far havde byttet ejendommen med en der hed Skelsgård. Hver skulle have sin besætning med. Heste var der ingen steder, men vi havde to køer med til Hov.

Far og mor. Tiden i Hov. (1890 - 1899)

Den ejendom far overtog i Hov var på cirka 40 tønder sæde (1 td. sæde = 10.000 □ Al. = 4.000 m²). Som tidligere nævnt havde vi ingen heste med, men to køer. Disse to køer, som blev brugt til at pløje med, kan jeg sandelig huske.

Far var energisk. Han var en fremskridtsmand, der havde været ude og vidste "hvad de nye 25-ører skulle bruges til" - han kendte til alt det nye, der i 80'erne var kommet frem om gødning, drift o.s.v.

Mor var mindre med på forandringer. Far havde bl.a. købt en "maskine", der skulle bruges til at konstatere, om frø var spiredygtigt. Det syntes mor ikke, at han skulle have brugt penge til.

Far havde jo villet gifte sig med mor, som var en pæn pige. Men han havde ikke forstået, at sådan et lille menneske som mor skulle man ikke sætte til alt for meget.

"Åh, havde vi bare et lille hus som Niels Gravesens! Vi kunne have det så godt - lige som da jeg gik hjemme hos min far i Østerild". Sådan sagde mor engang til mig. Niels Gravesen arbejdede hos os, hans kone sad hjemme og syede herretøj, og der var lige så mange børn som hos os.

I Hov fik far en større planteskole. Han havde mange frøbede - især nåletrær. Jeg har selv været med til at plukke kogler ude i Sennels. Frøene blev rystet af koglerne og sået, og vi fik i tusindvis af træplanter, som far så kunne sælge.

Det år din mor (Dagmar) blev født (1893) havde far været så heldig at få solgt en masse træplanter. To grisesøer havde hver fået 14 grise. Det år kom for far og mor til at stå som et velsignelsesrigt år, et år hvor alt ville lykkes - og så fik de den

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

lille "gjæve" pige. Vi morede os over, at Dagmar som helt lille, når en af de andre var uartig, sagde: "Sån nøj gjør æ et, Æ er en bitte svår pige" - hun fik jo aldrig at høre andet fra de voksne. I modsætning til Johannes, som fik så mange skæld. Mor sagde om Dagmar: "Å det søde barn. Jeg kunne sætte hende på bordet - når jeg så kom der lidt senere, sad hun der stadigvæk."

Det var også samme år vi fik to store, sorte heste, medens vi hidtil bare havde haft en russer, der hed Paris. Men vi var kede af det, da vi skulle af med Paris. Jeg husker, at vi børn sad på bordet inde i stuen og så de trak af sted med den.

Foruden de to nye heste fik vi også en "Char a banc" (fjedervogn). Jeg husker, at jeg var ude at se den hos karetmageren og kravlede op i den. På det tidspunkt var den endnu ikke malet. Vi havde så saddelmager Blok hjemme for at lave hynder til vognen.

Far sagde det sidste forår han levede: "Jeg synes dette forår har været lige som det forår, da Dagmar blev født."

Der findes fra et af de sidste år i Hov et fotografi, der viser det gamle stuehus, der i dag (1972) fungerer som stald. Der var have foran huset og Anders kom ind med heste fra den ene side og Niels Gravesen kom fra den anden side. Og så stod vi allesammen der: Far og mor og vi børn, en af de små (vist nok Aksel) på armen. Din far og mor fik vistnok dette billede med fra Australiasminde, dengang far var død.

Ejendommen i Hov var som tidligere nævnt på 40 tdr. sæde. De første år var kornet ikke så "svær", og da vi kun havde lidt hjælp, var det svenskeren, der slog alt kornet.

Far købte senere yderligere lo tdr. sæde, og han fik efterhånden mere hjælp. Da vi flyttede til Thisted, havde vi 4 karle og en pige. Vi havde på dette tidspunkt fire danske heste.

De ni år i Hov var en fremgangstid, men det lå også i tiden - sådan var det overalt.

Far fik så den ide, at han ville til Thisted, selvom mor var ked af det.

Far og mor. Tiden i Thisted. (1899 - 1926)

Da vi overtog "Australiasminde", var ejendommen ikke i ordentlig drift - der var græs i det hele. Far fik jorden pløjet og satte korn i det. Men det blev kun noget kort korn - ikke som

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

vi plejede at have det i Hov.

Far anskaffede sig straks 12 malkekøer. Men der var besværligheder, og far blev snart ked af at have 12 malkekøer.

Mor blev jo meget let slået ud. Hendes far var syg (kræft), og han døde året efter, at vi var kommet til Thisted. Med fra Hov havde vi en pige, der hed Sidsel. Hun ville imidlertid ikke blive der, og så fik vi en pige på kun 14 år.

Jeg var ellers dygtig til at malke, så jeg blev fars største kraft på det felt. Jeg blev sat til at malke de vanskeligste køer.

Far havde mange folk, og de skulle jo have mad. Og når mor så var "skidt", måtte far selv lave maden. Han lavede bl.a. risengrød - det havde han lært dengang, han havde været i gartnerlære i Århus.

Mor havde været en vældig pige, dengang hun blev gift med far, og far kunne ikke forstå, at hun sådan kunne forandre sig. Det kan jeg godt forstå: Far forlangte meget mere af hende end hun kunne præstere.

- - - - -

Mor var så præget fra Vallekilde. Det har stødt os mange gange, når hun har sagt: "Sådan sagde Trier!". Vi brød os ikke altid om at høre, hvad Trier havde sagt. Det var så hængende, og tingene var jo underkastet udviklingens lov. Jeg kunne ikke dengang forstå, at hun kunne være sådan, og jeg syntes, at det var synd for far.

Far havde en hel del vognmandskørsel, bl.a. kørte han materialer til de store moler, der blev bygget ved Vesterhavet. Far havde to spand heste, og han ville gerne have rugbrød til hestene. Selvom det ikke var stort dyrere at fodre med brød end med korn, var mor imod dette.

Der blev bagt brød en gang om ugen og de store 12-punds "kager" lå oppe på loftet. Jeg kom som regel op før mor, og jeg snubbede så brødene ned, inden mor kom op. Mor skulle jo ikke gøre sig klogere end far på anvendelse af brød.

- - - - -

På vejen mellem Australiasminde og Thisted lå en række huse og nogle af de folk, der boede her, arbejdede meget af tiden hos os. Der var to af dem, der var kuske, og konerne plukkede jordbær.

Engang fik jeg arrangeret en udflugt med disse folk. Vi havde to charabanc'er, så det kunne godt lade sig gøre at køre en tur til Eshøj, og det var folkene svært med på.

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

I en af familierne var der en skrækkelig masse børn og det kneb med tøj til den bitte på 3 år. Moderen vidste først ikke hvordan hun skulle klare det med tøjet, men hun ville da gerne med. Så gik jeg hjem og fandt nogle rester af en kjole - der kunne lige blive til et par bukser. Hun syede så hele aftenen, og hun fik børnene til at se pæne ud til den næste dag.

- - - - -

Det tog hårdt på mor, da Peder døde. Og Ankers død var jo helt forfærdeligt - det forvandt hun aldrig. Far var til møde i Thingstrup, den aften ulykken skete, så mor var alene, da de kom og ville have far og mor med til Vestervig sygehus. På det tidspunkt var Anker endnu ikke død.

Mor døde vist af en nyresygdom. Far mente, at hun havde været uforsigtig med sit helbred, bl.a. ved at stå på kolde gulve.

Da mor skulle dø, sagde far til hende: "Hils Peder og Anker". Det kunne jeg ikke finde på at sige, selvom jeg nok tror på et liv efter døden. Det er da heller ikke i biblen forklaret så man kan tage og føle på det. Men far må altså have haft en helt håndgribelig forestilling om livet efter døden.

Far som enkemand. (1926 - 1933)

- - - - -

Far overanstrengte sig næsten hele tiden og derfor blev det altid så overspændt. Dagmar kunne ikke altid forstå ham, når han kom på besøg i Kjellerup.

Selv som ældre mand arbejdede far hårdt. Han havde plantningsarbejder i Sønderjylland, og han kunne sove i toget derned, arbejde hele dagen i Sønderjylland, og så først sove i toget på vej hjem til Thisted.

Nogle år efter at mor var død, afhændede far Australiasminde til min bror Johannes. Det var en skuffelse for mig, at jeg ikke kom i betragtning, men far brød sig ikke om min mand.

Senere fik min far igen skøde på Australiasminde, men hans sidste år var præget af økonomiske vanskeligheder.

Fars pengesorger plagede ham til det sidste. Han havde igennem årene haft meget at gøre med amtsvejnspektøren, og da far lå på sit sidste sygeleje, besøgte amtsvejnspektørens kone ham

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

jævnligt. Jeg kendte jo lidt til fars bekymringer og foreslog, at de hjalp far, så han kunne få sine pengesager i orden. Men jeg var jo en proletar i deres øjne, at jeg kunne snakke om sådan noget, når min far lå for døden!

Amtsvejinspektørens kone hængte et kors op ved fars seng. Din mor fjernede det. Korset blev påny hængt op - og fjernet igen!

Tre præster kom på skift på besøg hos far. De sang begravelsessalmer og ville "omvende" ham. Din mor (Dagmar) syntes ikke om dette, idet hun ikke fandt det absolut nødvendigt med begravelsessalmer og at søge at omvende far - han havde alle dage været flittig til at gå i kirke. Jeg var nu ikke imod, at præsterne besøgte far. Det var nemlig præster, som far kendte og satte pris på.

Min broder Peder (1889 - 1904)

Peder var opkaldt efter sin farfar, Peder Chr. Nielsen i Østerild. Han var en der lige som far "kunne al ting", og han var en rolig og sikker type.

Mens vi boede i Hov hjalp både Peder og jeg med i planteskolen. Vi arbejdede bl.a. med at sætte planter i rammer og det kunne sommetider være en kold omgang. Vi skulle stå stille under arbejdet og jeg husker, hvordan det kunne blæse om benene.

Peder fik i en tidlig alder lungebetændelse og han blev siden aldrig rigtig rask. Mor spekulerede meget på, om hun ikke havde sørget nok for, at han havde tilstrækkeligt varmt tøj på.

Selvom Peder var blevet svagelig, satte far ham alligevel til alverdens ting. Han var stor efter sin alder og han var dygtig.

Han var engang med far ovre at plante på Skarregård på Mors. Da han hilste på folkene i gården, sagde han humoristisk: "Har I set stæren?" Det var sådan en opmarch til dem svarende til at sige: "Er I med på de nye 25 ører?"

Peder fortalte senere om spisevanerne på den store gård. Spi-sebestik blev ikke vasket op, men hver havde sin egen ske, kniv og gaffel, som efter måltiderne blev anbragt oppe på en hylde. Det var alligevel mere gammeldags end vi havde det hjemme. Hjemme hos os spiste vi af fælles fad, indtil vi flyttede til Thisted. Min mor havde ikke let ved at omstille sig og opgive gamle skikke.

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Far satte Peder i arbejde på forskellig måde, således skulle han køre hestene, når der skulle radrenses. Den sidste sommer Peder levede, lod far ham trods hans sygdom gå et ærinde fra Thisted og helt ud til Sennels.

- - - - -

Peder døde kun 15 år gammel. Han lå den sidste tid i den store stue på Australiasminde. Jeg husker, at der ved vinduet stod en blomst, som han havde fået foræret. Peder sagde til mig: "Du skal passe den godt. Går den ud, så gør jeg det vel også."

- - - - -

Kirken

Da pastor Heiberg, der var meget afholdt, rejste fra Hunstrup-Østerild sogne blev han efterfulgt af pastor Klausen (1), som viede far og mor og døbte Peder og mig. Pastor Klausen var høj-kirkelig og snerpet og ham kunne far og mor ikke lide. De brød sig heller ikke om pastor Schack (2), der var præst i Sennels på det tidspunkt vi flyttede til Hov i Sennels sogn. Far og mor blev så tilsluttet frimenigheden i Thorsted.

Vor tilslutning til frimenigheden gav anledning til følgende episode:

Kræn Madsen, der boede på Hov Dås, skulle engang have et barn i kirke. Kræn Madsen havde ingen heste og han kom da til far og spurgte, om han ville være fadder og om han også ville køre til kirken. Det ville far gerne, men han tilføjede et forbehold: - hvis præsten da vil have mig til fadder! Dette forbehold kunne Kræn Madsen ikke forstå, men han kom noget slukøret tilbage efter at have været ved præsten og sagde til far: "Ja, han var jo ikke glad ved at have dig til fadder, fordi du er medlem af den "frimening", men så vil du vel heller ikke køre?" Far grinte og forsikrede at der ikke var noget i vejen for at han kunne køre.

En anden oplevelse kan være med til at illustrere forholdene dengang:

Sammen med Valborg, en ung pige vi havde på Australiasminde, var jeg til en ung gymnastiklærers begravelse. Han var død af tu-

(1) K.J.Klausen var præst i Hunstrup-Østerild 1884-93

(2) T.E.Schack var præst i Sennels 1887-97

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

berkulose. Familien tilhørte en frimenighed, og det skabte vanskeligheder. Begravelsen skulle ske på Tilsted kirkegård, men frimenighedspræsten måtte ikke kaste muld på eller i det hele taget forrette nogen ting i kirken eller på kirkegården. Præsten måtte så holde tale og kaste muld på derhjemme, og så måtte man bagefter lige slippe kisten ind på kirkegården og ned i graven. I dag er det jo ikke til at fatte: De grundtvigske var jo lige så evangelisk-lutherske som de højkirkelige. Forskellene var ikke så store. Luthers katekismus og Luthers skriftsteder brugtes også i grundtvigske kredse - men det skulle ikke læres udenad!

Mange unge fra Thorsted frimenighed kom på Galtrup efterskole på Mors og gik til præst hos pastor Hansen. Det var også mit ønske, da det var min tur til at blive konfirmeret. Det var imidlertid på den tid mor gik og ventede Harald, og det passede da ikke så godt, at jeg kom på efterskole.

Far og mor foreslog mig, at jeg ventede et år med at blive konfirmeret, så kunne jeg godt få lov at komme på efterskolen på Mors. Jeg syntes imidlertid, at jeg i flere år havde været et voksent, kristent menneske. Jeg ville have del i nadveren ligesom de voksne. Jeg havde forstået, hvad der lå i, hvad Jesus sagde den sidste aften han sad i sin vennekreds: Gør dette til min ihukommelse.

Denne min egentlige begrundelse for ikke at udsætte konfirmationen fortalte jeg ikke min far og mor, men bad bare om så at komme til at gå til præst i Thisted.

Konfirmationsforberedelserne i Thisted var ikke vellykkede. Der var ca. 80 vordende konfirmander og når præsten fortalte, sad realskolens børn og grinte, og kirkens børn sad og gæbte.

Højskolen

Både mor og far havde været på højskole, inden de blev gift. Far havde været på Lundby (ved Nibe) og mor på Vallekilde højskole (ved Kalundborg). De var hver for sig præget af den højskole de havde været på. Det blev sagt dengang: På Vallekilde lukkede de hjertet op, i Askov forstanden.

Skolen skulle være mere end en kundskabsskole - det skulle være en livets skole. Grundtvig formede det sådan: Det er skolen for livet. Det er evighedsplanter, vi dyrker her! Det var ikke

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

det vigtigste, om folk var rige eller fattige - men åndslivet var vigtigt. Man var barmhjertige, og man startede med fattiggasser i de kredse. Det skulle være således, at vi allesammen skulle få nok. Socialdemokraterne var ikke de første, der begyndte!

Far vedligeholdte forbindelsen til Lundby højskole og højskoleforstanderen besøgte os sommetider på Australiasminde.

Mor var nok den, der var mest præget af sit højskoleophold og hun blev ved med at følge, hvad der skete i Vallekilde. I 1893 døde forstander Trier på Vallekilde, og mor var helt ulykkelig.

Vi fik på Australiasminde en lærerinde, der hed Mathilde Eriksen og var fra Ringe. Hun havde været på Vallekilde højskole og hun kunne fortælle mor nyt fra hendes gamle højskole. Mathilde medbragte et billede af Poul Hansen, der var blevet forstander efter Triers død. Han var blevet gift med Triers datter, Sigrid, der var en lille pige på den tid, da mor var på højskole.

Mor kunne også snakke højskole med Lunde (1), der ligesom mor havde været på Vallekilde. De kunne i timevis drøfte tidens åndelige strømninger: skole, religion (grundtvigianisme) og politik (venstre). Det gik ligesom i eet dengang i partiet Venstre.

På alle højskoler blev der morgen og aften holdt andagt med salmesang, trosbekendelse og fadervor. Der kunne være megen højtid over det dengang. Efter nogens mening også for meget. En kone, der selv i sin ungdom havde været på højskole, udtrykte sig en gang ironisk om det på følgende måde: "Dengang kunne to mennesker ikke møde hinanden uden at de skulle bekende tro og bede fadervor!"

I mange af de hjem, der var blevet optaget af højskolebevægelsen, blev der sunget morgen- og aftenssang - også hjemme. I den tid vi havde lærerinde, var det hende, der ledede det. Far og mor sang ikke selv så meget.

Det kunne knibe med at få børnene til at sidde stille, når der skulle synges - bl.a. Johannes kunne være en lille, urolig en. Det kunne være svært at holde sig i ro, den tid det tog at synge to salmer og bede fadervor.

(1) Peder Lunde arbejdede en tid for N. Chr. Pedersen, medens denne boede i Sennels. Lunde blev senere selvstændig gartner i Thisted.

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Johannes glemte aldrig barndommens trængsler og kort før sin død gav han udtryk for, at det var for meget med al den syngen salmer. Men jeg følte det ikke på den måde. Jeg var ligesom sammen med far og mor om den sag at holde lidt styr på de urolige små børn.

Vi var også med i højskoleforeningen lige fra dennes start i Thisted, og vi kom til alle foredrag. Jeg husker, at jeg - før jeg blev konfirmeret - gik til pastor Hansens kirkehistoriske foredrag. Jeg var helt på linie med pastor Hansens kristelige livsbegreber.

Fars og mors skoleideer

Far og mor havde deres skoleideer fra højskolen, fra bl.a. Grundtvig og Kold: Skolen skulle ikke være en terpeskole, overlevering af kristendommen skulle ske mundtligt.

Det begyndte nede i Hov, da jeg var 7 år. Mor var min og Peders første lærerinde og hun lærte os både at regne og skrive, og hun fortalte os bibelhistorie og Danmarkshistorie.

Da jeg var 9 år, fik vi en privat lærerinde, som hed Marie Jensen. Hun havde været på højskole i Hundborg, hvor der i 1895 var blevet oprette et årskursus for videregående. Forstanderen i Hundborg var nært knyttet til Vallekilde. Han købte senere - da det var kommet til spektakler i Hundborg - Galtrup højskole.

Jeg husker det forår, da Marie kom til os. Jeg var klædt i en lang kjole af mors og stod ude og arbejdede med frøplanter. Vi var jo vant til at bestille noget, når vi var ude, og vi var derfor glade, når vi skulle ind og have skoletimer. Peder kom hen til mig og sagde betydningsfuldt: "Har du set hende ?!"

Vi havde Marie i 3 år, og Johannes og Dagmar kom også til at gå i skole hos hende. Vi var da opdelt i to klasser. Jeg var ofte barnepige for en af de små søskende, men kunne så få lov til at tage den lille med ind til skoletimen.

Marie holdt tidsskriftet "Frem" og fortalte os om, hvad hun havde læst i dette. Hun læste op af "Oliwer Twist" - og så kravlede vi børn i spænding helt op på bordet.

Præsten havde tilsyn med vores skole og eksaminerede os undertiden. Engang, mens vi havde Marie, spurgte han Peder om, hvem David var. Peder svarede: "Han er manden efter Guds hjerte", og

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

det svar var pastor Møller meget glad ved. Vi kunne også mere end de fleste.

Petrus, der var søn af Søren Overgård, Nr. Knudsgård, kom til at gå i skole hos os. Ham var Peder og jeg meget glade ved og vi kunne rigtig lege sammen. Jeg husker, at vi tre legede Odysseen i halmen i den gamle lade.

Da vi flyttede til Australiasminde, havde vi Marie med, men hun rejste kort tid efter på seminarium. Vi børn kom så til at gå i Thisted friskole, hvor lærer Jørgensen - en sølle hund! - underviste. Det var en forfærdelig skole, og vi skulle gå i skole 2 timer om formiddagen (kl. 8 - 10) og 2 timer om eftermiddagen (kl. 14 - 16). Og så skulle vi rende igennem byen i træsko, så det klaprede ned ad Store Torv og op ad Østerbakken til den høje, røde skolebygning.

Vi gik kun kort tid på friskolen, så fik vi igen en lærerinde hjemme. Men så kunne de ikke længere klare det med friskolen i Thisted og så endte det med, at børnene fra friskolen kom til at gå i skole ude hos os.

På Australiasminde holdt vi først skole i den store stue, senere fik vi indrette skole i "det røde hus". Det røde hus havde oprindeligt været vognhus, og det blev senere - efter at det havde været benyttet til skole - indrettet med karlekamre.

Den sidste lærerinde vi havde, Marie Odgård, kunne mor ikke sammen med, og det gav så anledning til, at friskolen flyttede fra Australiasminde. Jeg kom aldrig til at gå i "statsskole", men mine yngre søskende kom nu til at gå i Thingstrup skole. Læreren hed Yde Kirk og ham kunne far og mor godt lide.

Far og mor havde såmænd haft døje nok med deres skoleideer. Men de var jo folk, der fulgte med og var vågne over for deres skole.

Fars søskende

Faster Marie blev som det tidligere er omtalt gift med Simon Larsen Oddershede og de overtog Maries plejeforældres gård i Kløv.

Faster Inger (døbt Inger Kirstine) blev gift med husmand Henrik Ibsen, Kortegård.

Farbror Christian boede en tid i huset ved siden af den gamle skole i Østerild. Han flyttede senere til Refs ved Hurup, hvor hans kone var fra.

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

Faster Kirstine (døbt Ane Kirstine Micaline) blev gift med fisker Lars Jensen (kaldt Lars "Smed"), i Thisted, hvor de boede i en lejlighed. Faster Kirstine syede for fremmede. Kirstine og Lars kom senere til Århus, hvor Lars fik arbejde på Toldboden.

Faster Laura blev gift med Jens Christensen Damsgård fra nabogården. Jeg var - som gammelfars ældste søns ældste datter - med til brylluppet, og jeg var også med til bryllup, da faster Kristiane og faster Anne blev gift.

Faster Grethe blev gift med Lars (Lars Chr. Jensen) og de kom til at bo i Hanstholm. Grethe var kun 19 år, da hun blev gift med Lars, der var 35 år.

Farbror Lars i Østerild overtog gammelfars gård. Farbror Lars døde ret ung (se afsnit "Farfar Peder Chr. Nielsen i Østerild").

Flere af gammelfars døtre var blevet døbt Kirstine, et navn der i flere generationer havde gået igen i familien. Gammelfar sagde engang til mig om dette navn, som far og mor ikke havde brugt, da de skulle navngive deres døtre: "Det var da grov, at det Kirstine ikke skulle være godt nok mere".

Mors halvsøster Karen Marie

Moster Karen Marie blev gift med Niels "Smed" og de boede, før de flyttede til Thisted, i et tarveligt hus på Sennels hede. I Thisted kom de til at bo i en kvistlejlighed ved Østre havn (Strandvejen).

Niels "Smed" var fiskehandler. Han gik rundt og solgte fisk og han kom også ud til os på Australiasminde. Jeg husker, at mor engang sagde til ham: "Jeg vil handle med dig, for jeg tror, at du vil behandle mig ærligt!" Til mig sagde mor, at hun kunne gøre en god handel, fordi hun handlede med sin svoger. Jeg syntes ikke, at mor skulle have tænkt sådan. Mor og far havde godt nok meget at gøre med at bjerge føden på Australiasminde, men moster Karen Maries mand skulle tjene føden ved at sælge fisk, og jeg syntes, at mor skulle have betalt ham rigeligt og sagt: Du kan få en krone mere - du er jo min søsters mand.

Både Niels "Smed" og moster Karen Marie sled for at holde hjemmet oppe. Moster Karen Marie gik ud som rengøringskone. Hun var ikke altid tilfreds med de fruer, hun arbejdede for. De kunne have

Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

den indstilling, at de hellere ville have et hul end en plet!

Moster Karen Marie og hendes mand var budt med, når vi havde familiefremmede hjemme, og vi besøgte også dem. Jeg husker, at vi var til sølvbryllup hos dem, men jeg ærgrede mig ved den lejlighed over, at mor som gave til dem bare havde købt en simpel teske. Det skulle være billigt - på det punkt havde mor en mærkelig indstilling.

Moster Karen Marie var jo et "lokkebarn", og det var noget, der trykkede hende hele livet. Hun fik selv fem piger, og jeg tror nok, at hun talte meget med dem om at holde sig fra karlfolk. Der var da heller ingen af dem, der kom hjem med et "lokkebarn".

Vi kom da noget sammen med vore kusiner. Jeg var en tid gymnastikleder og havde en af dem, Anna, på holdet. Anna rejste til Amerika, men kom senere hjem igen. Efter hjemkomsten besøgte hun os på Australiasminde.

Flere af kusinerne flyttede til København, og senere flyttede også moster Karen Marie derover.

Moster Karen Marie og mor var ret forskellige. Karen Marie havde haft sit at døje med, men det var som om verden i virkeligheden havde taget meget hårdere på mor.

Niels Gravesen

Niels Gravesen arbejdede for far i mange år. Han havde haft et hus på Sennels hede, hvor han havde sin mor på aftægt. Da han ikke kunne klare det mere, solgte han huset, og han solgte det på den måde, at hans mor skulle forblive i huset og have sit udkomme der.

Niels Gravesen havde nu ingenting, men så fik han lov til at bygge et lille hus på lejet jord på Anders Klosters mark. Han kom så ned til os for at hjælpe far. Da han havde lært noget om planteskoledrift, fik han selv lavet en lille planteskole. Han kunne så også tjene penge ved at sælge planter og frø.

Vi havde engang en ged, som fik to kid, og dem ville vi gerne have beholdt. Men vi skulle ikke have to, sagde far og mor. Og så fik Niels Gravesen den ene. Da han gik hjem med geden, fulgte Peder og jeg med ham.

Hos Niels Gravesens havde de god brug for gedens mælk, og de kunne være så glade for det begge to. Gravesens fik mange børn, og

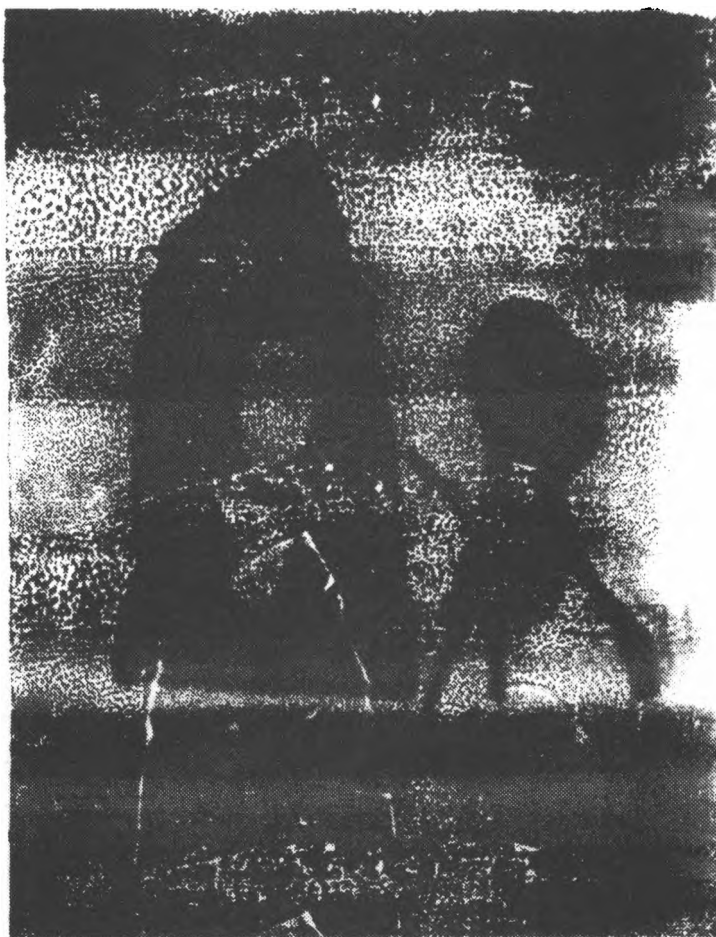
Ingeborg Larsen om sine forældre og bedsteforældre:

selv i flasker til de små børn kunne gedemælken bruges. Senere fik de så en ko, så en hest, og så en lille vogn - altsammen lidt efter lidt.

Niels Gravesens kone havde ofte migræne, men hun bidrog alligevel med at bjerge føden ved at sidde hjemme og sy herretøj.

De havde kun een stue, og der var sand på gulvet. Men der var sådan en lykke over det. Mor ønskede sommetider, at vi havde det på samme måde, men jeg ville tro, at hvis mor havde været husmandskone på den måde, så ville hun slet ikke have kunnet være tilfreds.

På en ledig plads imellem beskrivelse af fortiden, kan der være grund til at fremhæve, at vi jo må være mindst lige så optaget af fremtiden. Den er det jo sværere at skrive om, og i stedet medtages som symbol på fremtiden en vision af en 3-årig

Lise: kartoffeltryk (1977)

ANETAVLER

På efterfølgende sider er anført udsnit af den til hæfte 1 hørende anetavle, nemlig:

1. Anetavle for Niels Chr. Pedersen
2. Anetavle for Ane Marie Petterson

Endvidere er medtaget afsnittet

3. Ældre aner

P.J. Toft → Inger Friis

32/17 Mads Christensen Fugleang * ca. 1742	64/33	128/65
32/18 Maren Nielsdatter * ca. 1749	64/34	128/66
32/19 Mikkel Nielsen * ca. 1726	64/35	128/67
32/20 Anne Magrethe Nielsdatter * ca. 1745	64/36	128/68
32/21 Skipper Niels Christensen Badstue ~ 11.5.1766 i Øsløs + 27.3.1789 " " + 24.5.1815 "	64/37	128/69
32/22 Inger Kirstine Jensdatter * 12.2.1768 i Øsløs + 9.8.1834 " "	64/38	128/70
32/23 Bårdmand Marcus Nielsen * januar 1777 i Vesløs ~ 26.6.1807 i Arup + 4.10.1866 i Hunstrup	64/39	128/71
16/9 Gårdmand Niels Madsen * 21.1.1784 i Østerild ~ 18.12.1814 smst. + 8.5.1867 smst.	64/40	128/72
16/10 Kirsten Mikkel- datter dbt. 19.5.1791 i Østerild	64/41 Skipper Christen Pedersen Badstue * ca. 1704 i + 9.12.1793 i Øsløs	128/73
16/11 Skipper, gårdm. og senere kromand Lars Chr. Nielsen Badstue * 7.6.1797 i Øsløs ~ 9.2.1827 i Vesløs + 23.4.1851 i Østerild	64/42 Maren Nielsdatter * ca. 1735 + 4.5.1817	128/74
16/12 Kirsten Marie Marsusdatter dbt. 6.11.1803 i Vesløs + 14.2.1853 i Østerild	64/43 Jens Dybdahl * ca. 1715 + 11.6.1784 i Øsløs	128/75
8/5 Gårdmand Peder Christian Nielsen * 20.5.1830 i Østerild + 1913 smst.	64/44 Anne Marie Pedersdatter * ca. 1728 + 26.4.1818 i Øsløs	128/76
8/6 Inger Kirstine Larsdatter Badstue * 29.10.1827 i Østerild + 26.3.1867 i Østerild	64/45 Niels Marcussen * 2.6.1749 i Vesløs begr. 7.10.1808 i Vesløs	128/77
4/3 Gartner Niels Chr. Pedersen * 12.3.1861 i Østerild, ~ 12.3.1887 i Østerild, + 1933 Thisted	64/46 Kirsten Christensdatter ? * 15.2.1733 i Øsløs + 12.3.1801 i Vesløs	128/78
	64/47 Niels Christensen Smed * ca. 1733 i Vust begr. 6.6.1812 i Arup	128/79
	64/48 Kirsten Thomasdatter * 25.5.1737 i Arup begr. 27.10.1805 i Arup	128/80
	64/49 Christen Jøstesen Christensd. 18185 Thomas Sørensen	128/81
	64/50 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/82
	64/51 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/83
	64/52 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/84
	64/53 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/85
	64/54 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/86
	64/55 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/87
	64/56 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/88
	64/57 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/89
	64/58 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/90
	64/59 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/91
	64/60 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/92
	64/61 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/93
	64/62 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/94
	64/63 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/95
	64/64 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/96
	64/65 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/97
	64/66 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/98
	64/67 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/99
	64/68 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/100
	64/69 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/101
	64/70 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/102
	64/71 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/103
	64/72 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/104
	64/73 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/105
	64/74 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/106
	64/75 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/107
	64/76 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/108
	64/77 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/109
	64/78 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/110
	64/79 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/111
	64/80 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/112
	64/81 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/113
	64/82 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/114
	64/83 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/115
	64/84 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/116
	64/85 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/117
	64/86 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/118
	64/87 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/119
	64/88 Christen Tho- masen Skomager datter 1691-1713	128/120

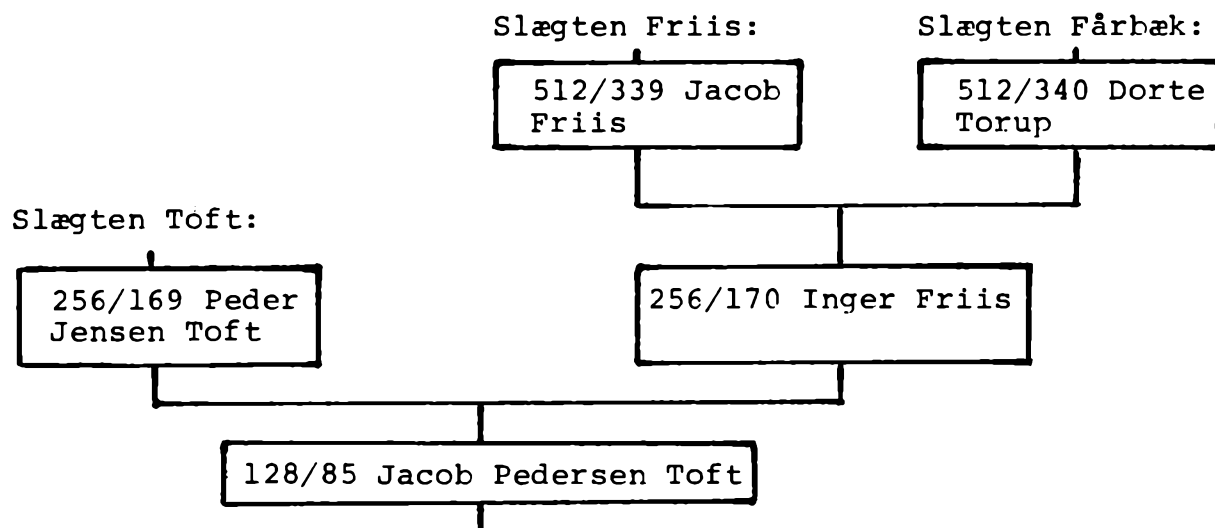
1. Anetavle for Niels Chr. Pedersen

32/25 Møller Jan Svensson * 28.3.1758 i Fågeltofta + 20.7.1816 i Ystad	64/40 Sven Persson	728/187
32/26 Kiersti Espens- dotter * 20.2.1758 i Ystad	64/50 Mätta Jonsdotter	728/188
32/27 Bonde („Åbo“) Anders Svehsson * 8.3.1751 Sct. Olof + 23.4.1817 Sct. Olof	64/51 Møller Espen Bertelson	728/189
32/28 Bolla Klemeds- dotter * 16.2.1758 Løvestad + 4.5.1818 Sct. Olof	64/52 Mätta	728/190
32/29 Husmand Chri- sten Jensen Møller * ca. 1739	64/53	728/191
32/30 Else Nielsdatter * ca. 1748	64/54	728/192
32/31 Bonde Niels Christensen Høje * ca. 1763	64/55	728/193
32/32 Kirsten Niels- datter * ca. 1753	64/56	728/194
16/13 Kurvemager Petter Jønsson * 18.9.1790 Ystad ~ 14.4.1815 Sct. Olof	64/57	728/195
16/14 Anne Anders- dotter + 28.10.1788 Sct. Olof + 19.4.1835 Sct. Olof	64/58	728/196
16/15 Indsiddet Niels Christian Vestergaard * 28.1.1787 Hjørdemø ~ 6.10.1826 Hunstrup + 29.6.1865 Østerild	64/59	728/197
16/16 Karen Marie Nielsdatter * 6.8.1795 Hunstrup + 19.3.1865 Hunstrup	64/60	728/198
8/7 Husmand Johannes Petter son * 7.1.1831 Sct. Olafs sogn, Sverige ~ 3.2.1860 Hunstrup + 24.5.1900 i Thisted	64/61	728/199
8/8 Karen Marie Nielsdatter * 24.2.1831 i Hunstrup + 25.7.1866 i Østerild	64/62	728/200
4/4 Ane Marie Petterson * 28.7.1860 i Østerild + 1926 Thisted Lds.	64/63	728/201
	64/64	728/202
		728/203
		728/204
		728/205
		728/206
		728/207
		728/208
		728/209
		728/210
		728/211
		728/212
		728/213
		728/214
		728/215
		728/216
		728/217
		728/218

2. Anetavle for Ane Marie Petterson

3. Ældre aner

I ane nr. 128/85 mødes - således som det fremgår af efterfølgende diagram - slægterne Fårbæk fra Klim, Toft fra Klim og Friis fra Landvig:

C. Klitgaard har i Historisk Årbog for Thisted amt omtalt "Slægten Toft fra Klim" (årbog 1942) og slægten Fårbæk fra Klim (årbog 1943: "Nogle Selvejer- og Skudehandlerslægter"). Slægten Friis fra Landvig er omtalt i J. Tveite: Landvik, bd. 1-2, Landvik Historielag (Kristiansand 1961).

På grundlag af personalhistorisk litteratur kan som nævnt side 8 opstilles nogle anerækker, der går længere tilbage, end det normalt er muligt for bondeslægter. Foruden de allerede nævnte værker vil bl. a. kunne anvendes C.M.Munthe: Vore fælles Ahner (Oslo 1941), S.Otto Brenner: Nachkommen Gorm des Alten (Lyngby 1978, genoptryk) og Dansk Biografisk Leksikon.

I forhold til den helt uoverskuelige mængde af forfædre er det yderst begrænset, hvor mange forbindelser bagud der kan påvises. De få meget lange anerækker, der kan opstilles, har vel nærmest kuriositetens interesse, og der medtages her kun to eksempler (nr. 1-19 i første række er gengivet efter ovennævnte bog Landvik, bd. 2):

Ane nr.

1. Olav d. Hellige, no. kg.,d. 1030	536.870.912/354.773.387
2. Ulvhild Olavsdatte, d. 1071	286.435.456/177.386.694
3. Magnus, Hertug af Sachsen, d.1106	134.217.728/88.693.347
4. Erika af Sachsen, d. 1142	67.108.864/44.346.674
5. Albert Bjørn, hertug af Sachsen, d.1170	33.554.432/22.173.337
6. Herman, greve af Orlamünde, d.1176	16.777.216/11.086.669
7. Sigfred, " " " , d.1206 g. m. Sophie, d. a. Valdemar d. I. d. Store af Danmark	8.388.608/5.543.335
8. Sophie af Orlamünde, d. 1244	4.194.304/2.771.668
9. Adelheid, grevinde af Gleichen	2.097.152/1.385.834
10. Albert, greve af Eberstein,d. 1289	1.048.576/692.917
11. Anders Albertsen Eberstein	524.288/346.459
12. Johanne Andersdatte, grevinde	262.144/173.230
13. Anders Nielsen til Asdal, d. 1406	131.072/86.615
14. Johanne Andersdatte til Asdal, d.1479	65.536/43.308
15. Ellen Nielsdatte Banner	32.768/21.654
16. Niels Eskildsen Høeg til Filshave	16.384/10.827
17. Kirsten Nielsdatte Høeg, d. 1519	8.192/5.414
18. Niels Madsen Skade til Refstrup,d.1566	4.096/2.707
19. Helvig Nielsdatte Skade, g. m. Jacob Friis til Landvig	2.048/1.354
20. Henrik Friis til Molland, d. 1652	1.024/677
21. Jacob Friis til Molland, d. ca. 1670	512/339
22. Inger Friis,g.m. Peder Jensen Toft	256/170
23. Jacob Pedersen Toft, f. 1675	128/85
24. Jens Jacobsen Dybdal, d. 1784	64/43
25. Inger Kirstine Jensdatte, d. 1834	32/22
26. Lars Christian Nielsen Badstue,d. 1851	16/11
27. Inger Kirstine Badstue, d. 1861	8/6
28. Niels Christian Pedersen, d. 1933	4/3

En anden anerække kan opstilles ved i den foregående at erstatte de første 7 aner med følgende aner: a. Gorm d. Gamle, kg. af Dmk. til ca. 940, b. Harald Blåtand, kg. af Dmk. til ca. 985, c. Svend Tveskæg, kg. af Dmk. til 1014, d. Estrid, g.m. Ulf Jarl, d.1027, e. Sven Estridsen, kg. af Dmk. 1047-74, f. Erik Ejegod, kg. af Dmk. 1095-1103, g. Knud Lavard, hertug i Jylland 1115, h. Valdemar d. I. d. Store, kg. af Dmk. 1157-82, i. Sophie af Dmk., g.m. Sigfred af Orlamünde.

De ældste af de foran nævnte aner er for fleres vedkommende umiddelbart kendte fra Danmarkshistorien. De sidste i rækken er om-

talt i hæfte 1, Slægtninge i V. Hanherred eller i nærværende hæfte 2. For at de mellemliggende ikke blot skal fremtræde alene med deres navne, skal her medtages nogle få oplysninger om, hvem de var.

Valdemar d. Stores datter, Sophie, blev gift med grev Sigfred af Orlamünde (nr.7), og de nærmest følgende i anerækken tilhører nordtysk adel. Nr. 10 i anerækken er Sophies oldebarn grev Albert af Eberstein, herre til Ørnhoved i Sønderjylland. Ebersteinslægten er nært knyttet til det danske kongerige, og Albert og to af hans sønner bliver begravet i Viborg domkirke. Den ene af sønnerne er marsken Ludvig Albertsen Eberstein, d. 1328.

Efter Ebersteinerne følger en række aner tilhørende nordjydsk adel, og hvoraf der kan være grund til at nævne, at Johanne Andersdatter til Asdal (nr. 14) var en kvinde med fremragende personlige egenskaber (se "Vore fælles Ahner"). Hendes datter, Ellen Nielsdatter Banner (nr. 15) var gift med Eskild Nielsen Høeg til Eskjær (i Salling, Viborg amt). Herefter følger anerne nr. 16 og 17 af slægten Høeg og nr. 18 og 19 af slægten Skade.

Helvig Nielsdatter Skade (nr. 19) bliver gift med Jacob Friis til Landvig (ved Grimstad i Norge), og de følgende i anerækken, nr. 20, 21 og 22 bærer navnet Friis. Slægten Friis fra Landvig er den sidste adelsslægt i den heromhandlede anerække. Nr. 21 i anerækken, Jacob Friis til Molland, henter, som det allerede er omtalt, sin kone, Dorte Torup, i V. Hanherred på den anden side af Skagerak. Der var på denne tid en livlig handelsmæssig forbindelse tværs over Skagerak mellem Sydnorge og Nordjylland, og der knyttedes også mange familiemæssige bånd. Dorte Torups datter, Inger Friis, kommer således tilbage til den egn, hvor hendes mor var kommet fra. Hun gifter sig med Peder Jensen Toft, der foruden at være selvejerbonde også driver skudehandel fra Torup strand.

Inger Friis's sønnesøn, Jens Jacobsen Dybdal, der levede ca. 1715-1784 er nr. 24 i anerækken, og med ham er vi fremme ved den tid, hvor det normalt er muligt uden hensyn til stand at finde frem til forfædrene ved hjælp af kirkebøger, folketællingslister og andre arkivalier.

EFTERSLÆGTSTAVLE

Med Niels Chr. Pedersen og Ane Marie Petterson som 1. generation er i det følgende anført oversigt over efterkommere, idet bemærkes, at der også er medtaget adopterede børn. Ved sidstnævnte er anført (a).

1.GENERATION

1. Niels Christian Pedersen, f. 1861 i Østerild, d. 1933 i Thingstrup, Thisted landsogn.
2. Ane Marie Petterson, f. 1860 i Østerild, d. 1926 i Thingstrup.

2.GENERATION

3. Ingeborg Pedersen Badstue, f. 13.1.1888 i Østerild, d. 1975 i Vestervig, g. 1923 med Kristian Larsen.
Børn: 3. generation I, nr. 11 - 13.
4. Peder Pedersen Badstue, f. 1889 i Østerild, d. 1904 i Thisted.
5. Johannes Pedersen Badstue, f. 30.6.1891 i Hov, Sennels sogn, d. 1971 i Thisted, g. 19.10.1922 med Hansine Hansen.
Børn: 3. generation II, nr. 14-17.
6. Dagmar Pedersen Badstue, f. 24.3.1893 i Hov, Sennels sogn, d. 1969 i Thisted, g. 24.3.1918 med Kristen Bisgaard Kjeldgaard.
Børn: 3. generation III, nr. 18 - 21.
7. Axel Pedersen Badstue, f. 3.1.1895 i Hov, Sennels sogn, d. 1966 i Slagelse, g. 1922 med Astrid Dora Jacobsen.
Børn: 3. generation IV, nr 22 - 23.
8. Anker Pedersen Badstue, f. 1897 i Hov, Sennels sogn, d. 1921 i Vestervig.
9. Gudrun Pedersen Badstue, f. 11.4.1899 i Hov, Sennels sogn, g. 1926 med Victor J. Pedersen.
Børn: 3. generation V, nr. 24 - 28.
10. Harald Pedersen Badstue, f. 1902 i Thisted landsogn, g. 1932 med Ellen Margrethe Nielsen.
Børn: 3. generation VI, nr 29 - 30.

3.GENERATIONI Ingeborg Pedersen Badstues børn (se nr. 3):

11. Karen Rigmor Larsen, f. 1923 i Vesløs sogn, g. 1950 med Thomas Korsgaard Andersen.
Børn: 4. generation I, nr. 31 - 33.
12. Marie Ragnhild Larsen, f. 1925 i Hillerslev sogn, g. 1950 med Kresten Bårup Johansen.
Børn: 4. generation II, nr. 34 - 36
13. Vilhelm Kaj Larsen, f. 1928 i Sennels sogn, g. 1960 med Kar-na Marie Sønderskov.
Børn: 4. generation III, nr. 37 - 40

II Johannes Pedersen Badstues børn (se nr. 5):

14. Anker Badstue, f. 1923 i Thisted, d. s. å.
15. Anne-Lise Badstue, f. 1924 i Thisted, g. 1953 med Poul Werner Jensen.
Børn: 4. generation IV, nr. 41 -44.
16. Inger Badstue, f. 1929 i Thisted, g. 18.10.1952 med Aage Bisgaard, f. 31.7.1928.
Børn: 4. generation V, nr. 45 - 46.
17. Arne Badstue, f. 30.7.1931 i Thisted, g. 10.8.1957 med Grethe Lilian Nielsen, f. 25.5.1934.
Børn: 4. generation VI, nr. 47 - 50.

III Dagmar Pedersen Badstues børn (se nr. 6):

18. Hanne Kjeldgaard, f. 8.9.1922 i Kjellerup (Hørup sogn), g. 1951 med Carl Johan Kirstein.
Børn: 4. generation VII, nr. 51 - 52.
19. Poul Anker Kjeldgaard, f. 4.4.1924 i Kjellerup, g. 1958 med Bente Jensen.
Børn: 4. generation VIII, nr. 53 - 56.
20. Niels Ebbe Kjeldgaard, f. 17.10.1927 i Kjellerup, g. med Inge Pedersen (efterfølgende nr. 26).
Børn: 4. generation IX, nr. 57 - 58.
21. Svend Ekkart Kjeldgaard, f. 22.7.1929 i Kjellerup, g. 1959 med Jette Tødt.
Børn: 4. generation X, nr. 59 - 61.

IV Axel Pedersen Badstues børn (se nr. 7)

22. Bodil Bech Badstue, f. 1923 i Hjørring, g. 1947 med Mogens Neetz Smith.

Børn: 4. generation XI, nr. 62 - 64.

23. Preben Bech Badstue, f. 1927 i Hjørring, g. 1960 med Kirstine Boesen Høstgaard.

Børn: 4. generation XII, nr. 65 - 66.

V Gudrun Pedersen Badstues børn (se nr. 9)

24. Gulla Pedersen, f. 1927 i Kjellerup, g. 1952 med Bruno Nüchel Petersen.

Børn: 4. generation XIII, nr. 67 - 70.

25. Vitta Pedersen, f. 1929 i Kjellerup, g. 1953 med Svend Helledie.

Børn: 4. generation XIV, nr. 71 - 72.

26. Inge Pedersen, f. 1931 i Kjellerup, g. med Ebbe Kjeldgaard (nr. 20 - se foran).

27. Grethe Pedersen, f. 1932 i Kjellerup, g. 1958 med Ole Jørgensen.

Børn: 4. generation XV, nr. 73 - 74.

28. Minna Pedersen, f. 1934 i Kjellerup, g. 1959 med Per Loft Jacobsen.

Børn: 4. generation XVI, nr. 75 - 76.

VI Harald Pedersen Badstues børn (se nr. 10)

29. Jørgen Badstue, f. 11.9.1943 i København. G. 1970 med Janne Schmidt, ægteskab opl. 1977. 1979 g. med Jette Johansen.

30. Niels Badstue, f. 29.5.1947 i København.

4. GENERATIONI Karen Larsens børn (se nr. 11)

31. Christa Korsgaard Andersen, f. 1953 i Thisted landsogn, g. 1979 med Niels Charlie Just Poulsen.

32. Anders Korsgaard Andersen, f. 1955 i Thisted landsogn.

33. Hans Peter Korsgaard Andersen, f. 1961 i Thisted landsogn.

II Marie Larsens børn (se nr. 12)

34. Niels Kristian Bårup Johansen, f. 1953 i Jerne sogn (Esbjerg).

35. Inge Bårup Johansen, f. 1956 i Jerne sogn (Esbjerg).

II Marie Larsens børn (se nr. 12), fortsat.

36. Bente Marianne Bårup Johansen, f. 1960 i Durup-Tøndering sogn, Viborg Amt.

III Kaj Larsens børn (se nr. 13)

37. Kirsten-Marie Sønderskov Larsen (a), f. 17.1.1958 i Koldby, gift 1977 med Jørn Christensen.

Børn: 5. generation I, nr. 77

38. Grethe Sønderskov Larsen, f. 17.2.1961 i Hovsør.

39. Bjørn Sønderskov Larsen, f. 16.12.1962 i Hvam, Viborg amt.

40. Ulla Sønderskov Larsen, f. 2.11.1965 i Jebjerg, Viborg amt.

IV Anne-Lise Badstues børn (se nr. 15)

41. Inge-Mette Badstue, f. 15.1.1947 i København, g. 1967 med Dich Bach.

Børn: 5. generation II, nr. 78 - 80.

42. Jannik Badstue Jensen, f. 4.4.1954 i Thisted.

43. Mogens Badstue Jensen, f. 16.6.1956 i Thisted.

44. Helle Badstue Jensen, f. 21.11.1958 i Thisted.

V Inger Badstues børn (se nr. 16)

45. Jan Bisgaard, f. 14.5.1955 i Roskilde.

46. Keld Bisgaard, f. 1.5.1959 i Roskilde.

VI Arne Badstues børn (se nr. 17)

47. Mogens Badstue (a), f. 28.12.1952.

48. Jens Badstue, f. 31.1.1958

49. Per Badstue, f. 24.1.1961

50. Lise Badstue, f. 15.1.1971

VII Hanne Kjeldgaards børn (se nr. 18)

51. Søren Kirstein, f. 10.6.1952 i Lyngby.

52. Dorte Kirstein, f. 4.10.1954 i Virum.

VIII Poul Kjeldgaards børn (se nr. 19)

53. Ruth Kjeldgaard (a), f. 28.8.1956 i København.

54. Hanne Kjeldgaard, f. 27.2.1959 i København.

55. Niels Kjeldgaard, f. 3.4.1961 i København.

56. Lise Kjeldgaard, f. 26.12.1973 i Viborg.

IX Ebbe Kjeldgaards børn (se nr. 20)

57. Peter Kjeldgaard (a), f. 30.3.1954.

58. Niels Kjeldgaard (a), f. 11.9.1956.

X Sverre Kjeldgaards børn (se nr. 21)

59. Peter Kjeldgaard, f. 18.6.1960 i København.

60. Jørgen Kjeldgaard, f. 17.5.1962 i Lyngby.

61. Lone Kjeldgaard, f. 4.7.1964 i Charlottenlund.

XI Bodil Badstues børn (se nr. 22)

62. Torkil Neetz Smith, f. 6.12.1947 i Stege.

63. Berit Neetz Smith, f. 22.5.1949 i Rødby.

64. Turid Neetz Smith, f. 31.1.1951 i Slagelse.

XII Preben Badstues børn (se nr. 23)

65. Per Bech Badstue, f. 31.12.1962 i København.

66. Lone Bech Badstue, f. 18.4.1968 i København.

XIII Gulla Pedersens børn (se nr. 24)

67. Lena Nüchel Petersen, f. 6.8.1951 i Århus.

68. Lisbeth Nüchel Petersen, f. 14.9.1954 i Herlev.

69. Jens Nüchel Petersen, f. 13.4.1960 i Randers.

70. Eva Nüchel Petersen, f. 20.9.1961 i Hjørring.

XIV Vitta Pedersens børn (se nr. 25)

71. Lise Helledie, f. 27.7.1954 i Silkeborg.

72. Anne-Marie Helledie, f. 8.11.1960 i Århus.

XV Grethe Pedersens børn (se nr. 27)

73. Karsten Jørgensen, f. 19.12.1958 i Viborg.

74. Jørgen Ole Jørgensen, f. 13.8.1966 i Viborg.

XVI Minna Pedersens børn (se nr. 28)

75. Ulla Loft Jacobsen, f. 27.5.1960 i København.

76. Henrik Loft Jacobsen, f. 10.10.1962 i Silkeborg.

5. GENERATIONI Kirsten-Marie Sønderskov Larsens børn (se nr. 37)

77. Steffen Sønderskov Christensen, f. 1978.

II Inge-Mette Badstues børn (se nr. 41)

78. Henrik Bach, f. 28.9.1967 i Thisted.

79. Thomas Bach, f. 19.1.1972 i Horsens.

80. Christian Bach, f. 4.6.1975 i Thisted.